

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İLE ALMAN EĞİTİM SİSTEMİNDE KADEMELER
ARASI GEÇİŞLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arzu GÖÇKAN

ÇANAKKALE
Şubat, 2019

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

**Türk Eğitim Sistemi İle Alman Eğitim Sisteminde Kademeler Arası Geçişlerin
Karşılaştırılması**

Arzu GÖÇKAN
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇORUK

Çanakkale
Şubat, 2019

Taahhütname

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türk Eğitim Sistemi İle Alman Eğitim Sisteminde Kademeler Arası Geçişlerin Karşılaştırılması” adlı çalışmamın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

05/02/2019

Arzu GÖÇKAN

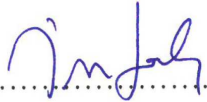

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Arzu GÖÇKAN tarafından hazırlanan çalışma, 05/02/2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No: *10238023*

Dr. Öğr. Üyesi	Adil ÇORUK		Danışman
Doç. Dr.	İlknur MAYA		Üye
Dr. Öğr. Üyesi	Mehmet ULUTAŞ		Üye

Tez Savunma Tarihi: 05/02/2019

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Enstitü Müdürü

Önsöz

Dünyada bütün ülkelerin en çok değer verdiği alan istisnasız eğitimidir. Çünkü dünyadaki tüm çalışmaların yolu eğitime çıkmaktadır. Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi o ülkenin eğitim sistemi ile doğru orantılıdır.

Okul öncesinden yükseköğretime kadar her aşamada Alman eğitim sisteminde yetiştiğimden dolayı Alman eğitim sistemine aşina idim. Almanya’da yüksek öğrenimimi tamamladıktan sonra Türkiye’ye yerleştim. İki ülke arasındaki eğitim sistemlerini incelediğimde kademeler arası geçişlerin çok farklı olduğunu gözlemledim. Bu sebepten dolayı böyle bir çalışma yapmaya karar verdim.

Çalışmalarda bilgi ve tecrübeleriyle beni aydınlatan ve her konuda yardımcı olan, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇORUK’a, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalındaki tüm hocalarıma ve bölümdeki tüm arkadaşlarıma katkılarından dolayı teşekkür ederim. Bu süreçte anlayışından ve desteğinden dolayı eşim Cihan MUTLU’ya, varlıklarıyla yaşamıma anlam veren kızım Azra ve oğlum Yağız’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çanakkale, 2019

Arzu GÖÇKAN

Özet

Her ülkenin eğitim sistemi kendine özgü bir yapıya sahiptir. Ülkeler bireylerine iyi bir eğitim-öğretim imkânı sağlamak için tüm olanaklarını seferber ederler. Bu araştırmanın amacı, Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sistemindeki kademeler arası geçişlerin nasıl yapıldığı bu geçişlerde hangi kriterlere başvurulduğunu, sınavların nasıl düzenlendiğini, iki eğitim sisteminin benzer ve farklı yönlerini karşılaştırılarak incelemektir. Önce karşılaştırmalı eğitime değinilerek bilgi verildikten sonra, her iki ülkenin kademeler arası geçişlerinin nasıl düzenlendiği hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerine başvurulup, veri toplama aracı olarak belgesel tarama yöntemi ile karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında kullanılan yata ve tanımlayıcı yaklaşım kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, Türkiye merkezi bir yapıya sahip olup eğitim sistemi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülürken Alman eğitim sisteminde yetki ve sorumluluğun eyaletler arasında paylaştırıldığı ortaya konmuştur. Ayrıca her iki ülkenin örgün eğitim kademelerinin sürelerinin farklılık gösterdiği, Almanya'da yükseköğretime geçişin çok zor olduğu, ortaokuldaki mesleki eğitimin Almanya'da Türkiye'ye bakarak daha iyi işlediği saptanmıştır. Çalışmanın amacı olan kademeler arası geçişte, Türk eğitim sistemine göre, öğrenciler ortaokuldan ve liseden sonra merkezi sınavlara girerek diğer bir üst kademeye geçiş yapmaktadır. Alman eğitim sisteminde ise, kademeler arası geçiş süreci daha erken olmakla birlikte öğrencilerin ilkokuldan sonra okul notuna göre, liseden sonra da sınav başarısına göre bir üst kademeye geçiş yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'de üniversite sınavının tekrarı bulunurken Almanya'da üniversiteye giriş sınavının tekrarının olmaması, Alman Eğitim Sisteminin daha katı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Sistemleri, Kademeler Arası Geçiş, Türk Eğitim Sistemi, Alman Eğitim Sistemi.

Abstract

The education system of each country has its distinctive structure. Countries use every means available to provide a good education and training facility for their individuals. The purpose of this study is to examine how the transitions between levels of Turkish Education System and the German Education System are carried out and what criteria are used in these transitions, how the exams are arranged, the similar and different aspects of the two education systems. After informing about comparative education, it is attempted to give information about how the two countries regulated transitions between levels. In this study, qualitative research methods are employed and documentary review along with horizontal and descriptive approach are used as a data tool which used in comparative education research.

According to the survey, while the authority and responsibilities of education system are shared interstates in Germany, it is revealed that Turkey has a centralized structure which is conducted by the Ministry of Education. In addition, the duration of formal education levels of both countries varies, and transition to higher education in Germany is very difficult, referring to Turkey's vocational training Germany has been found to functioning better. In the transition between levels which is the aim of the study, according to the Turkish Education System, students move to upper level by entering the central exams after secondary and high school. In the German Education System, although this process is earlier, it is concluded that students after primary school move to higher level according to their grades at school, and after high school they reach a higher level according to the success of an exam. While there is repetition of the university exam in Turkey, the lack of repetition of the university exam in Germany demonstrated that its education system is tougher.

Keywords: Educational Systems, Transition Between Levels, Turkish Education System, German Education System.

İçindekiler

Önsöz	ii
Özet	iii
Abstract	iv
İçindekiler	v
Kısaltma ve Semboller	ix
Tablolar Listesi.....	x
Şekiller Listesi	xi
Bölüm I: Giriş	1
Problem Durumu	1
Problem Cümlesi	2
Alt Problemler	2
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Araştırmanın Varsayımları	5
Tanımlar	5
Bölüm II: Kuramsal Çerçeve	8
Karşılaştırmalı Eğitim.....	8
Karşılaştırmalı eğitimin amaçları.....	9
Karşılaştırmalı eğitimin yararları.....	10
Karşılaştırmalı eğitimin sınırlılıkları.....	11
Türk Eğitim Sistemi.....	12
Milli Eğitim Bakanlığı.....	12
Milli Eğitim Bakanlığı'nın kuruluş amacı.....	13

Milli Eğitim Bakanlığı'nın görevleri.....	13
Türk Eğitim Sisteminin Amaçları.....	14
Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları.....	14
Türk Eğitim Sisteminin özel amaçları.....	15
Türk Eğitim Sisteminin Temel İlkeleri.....	15
Türk Eğitim Sisteminin Örgüt Yapısı.....	20
Merkezi yönetim odaklı eğitim.....	20
Milli Eğitim Bakanlığı örgüt yapısı.....	21
Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü.....	23
Milli Eğitim Bakanlığı taşra örgütü.....	26
Milli Eğitim Bakanlığı yurt dışı örgütü.....	27
Türk Eğitim Sisteminde Örgün Eğitim Kademeleri.....	28
Okul öncesi eğitim.....	29
<i>Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri.....</i>	30
İlköğretim.....	30
<i>İlköğretimin amaç ve görevleri.....</i>	31
Ortaöğretim.....	31
<i>Ortaöğretimin amaç ve görevleri.....</i>	32
Yükseköğretim.....	32
<i>Yükseköğretimin amaç ve görevleri.....</i>	32
Mesleki ve teknik eğitim.....	33
<i>Mesleki ve teknik eğitimin amaç ve görevleri.....</i>	35
Alman Eğitim Sistemi.....	35
Almanya Anayasası ve Eğitim.....	35
Alman Milli Eğitim Bakanlığının Görevleri.....	36

Alman Eğitim Sisteminin Genel Amacı.....	37
Alman Eğitim Sisteminde Örgün Eğitim Kademeleri.....	37
Almanya’da okul öncesi eğitim.....	38
<i>Almanya okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri.....</i>	39
Almanya’da ilköğretim (1. – 4. sınıfa kadar).....	39
<i>Almanya’da ilköğretimin amaç ve görevleri.....</i>	39
Almanya’da I kademe ortaöğretim, Sekundarstufe I (5. – 10. sınıfa kadar).....	40
<i>Genel ortaokul (Hauptschule).....</i>	40
<i>Ara okul (Realschule).....</i>	40
<i>Lise (Gymnasium).....</i>	40
<i>Çok programlı okullar (Gesamtschulen).....</i>	41
<i>Almanya’da I. kademe ortaöğretim, sekundarstufe I amaç ve görevleri.....</i>	41
Almanya’da II. kademe ortaöğretim, sekundarstufe II (11. – 13. sınıfa kadar).....	41
<i>Almanya’da II. kademe ortaöğretim, sekundarstufe II amaç ve görevleri.....</i>	42
Almanya’da yükseköğretim.....	42
<i>Almanya’da yükseköğretimin amaç ve görevleri.....</i>	43
Almanya’da mesleki ve teknik eğitim.....	43
<i>Almanya’da mesleki ve teknik eğitimin amaç ve görevleri.....</i>	47
Kademeler arası geçiş.....	47
Türkiye’de kademeler arası geçiş.....	47
<i>Türkiye’de okulöncesinden ilköğretime geçiş.....</i>	48
<i>Türkiye’de ilköğretimden ortaöğretime geçiş.....</i>	48
<i>Türkiye’de ortaöğretimden liseye geçiş.....</i>	48
<i>Türkiye’de liseden yükseköğretime geçiş.....</i>	50
<i>Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimde kademeler arası geçiş.....</i>	51

Almanya’da kademeler arası geçiş.....	51
<i>Almanya’da okulöncesinden ilköğretime geçiş.....</i>	51
<i>Almanya’da ilköğretimden I. kademeye ortaöğretim geçiş.....</i>	52
<i>Almanya’da I. kademe ortaöğretimden II. kademe ortaöğretime geçiş.....</i>	53
<i>Almanya’da ortaöğretimden yükseköğretime geçiş.....</i>	54
<i>Almanya’da mesleki ve teknik eğitimde kademeler arası geçiş.....</i>	54
Bölüm II: Yöntem.....	55
Araştırmanın Modeli.....	55
Veri Toplama Teknikleri.....	57
Verilerin Çözümlemesi.....	58
Bölüm III: Bulgular.....	59
Türk ve Alman Eğitim Sistemlerinde Kademeler Arası Geçişlerin Karşılaştırılması.....	59
Birinci alt probleme ait bulgular ve yorum.....	59
İkinci alt probleme ait bulgular ve yorum.....	63
Üçüncü alt probleme ait bulgular ve yorum.....	68
Dördüncü alt probleme ait bulgular ve yorum.....	70
Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	74
Tartışma.....	74
Sonuç.....	78
Öneriler.....	80
Kaynakça.....	82

Kısaltma ve Semboller

AYT	Alan Yeterlilik Testi
DGS	Dikey Geçiş Sınavı
KMK	Kultusministerkonferenz
LGS	Liselere Geçiş Sistemi
LYS	Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
SBS	Seviye Belirleme Sınavı
OKS	Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı
TEOG	Temel Öğretimden Orta Öğretime Geçiş
TYT	Temel Yeterlilik Testi
YDT	Yabancı Dil Testi
YGS	Yükseköğretime Geçiş Sınavı
YKS	Yükseköğretim Kurumları Sınavı

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Türk Eğitim Sistemi ile Alman Eğitim Sistemindeki Benzerlikler	70
2	Türk Eğitim Sistemi ile Alman Eğitim Sistemindeki Farklılıklar	73
3	2014-2018 Yılları Arası Türk ve Alman Yükseköğretim Kurumlarındaki Kontenjan Sayısı	77

Şekiller listesi

Şekil Numarası	Başlık	Sayfa
1	Milli Eğitim Bakanlığı Örgüt Yapısı.....	22
2	Ulusal Türk Eğitim Sisteminin Yapısı.....	29
3	Ulusal Alman Eğitim Sisteminin Yapısı.....	38
4	Araştırmaya ilişkin izlenen süreç.....	57

BÖLÜM I: Giriş

Tezin giriş bölümünde kuramsal çerçeve özetlenerek tez konusu ele alınır. Araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, araştırmanın sınırlılıklarına, araştırmaya başlarken yapılan varsayımlara ve tezde geçen tanımlara ilişkin bilgilere yer verilir.

Problem Durumu

Eğitim; doğumdan ölüme kadar yaşamımızın her aşamasında bizi takip eden bir süreçtir. Hayat boyunca da var olması beklenmektedir. Eğitimin amacı; bireyleri kendi kişisel yeteneklerine ve becerilerine göre eğitmek, bununla birlikte ülkenin kalkınmasına destek olacak şekilde yetiştirmektir (Taş ve Yenilmez, 2008).

Ülkeler; siyasi ve ekonomik olarak gelişmek için eğitim açısından sürekli ilerlemek isterler. Özellikle küreselleşmeyle birlikte rekabet ortamının arttığı bir zamanda, daha nitelikli bireyleri yetiştirme ihtiyacı doğmuştur ve bu ihtiyacın devam edeceği düşünülmektedir. İnsana nitelik kazandırmanın yolunun eğitimden geçtiği aşikârdır. Milli eğitim sistemi özel amaçları, doğrultusunda insan yetiştirmeyi hedeflese de dünyadaki diğer eğitim sistemlerinden de etkilenmektedir (Genç Sel, 2004).

Çoğu eğitim sistemi gibi, Türk Milli Eğitim Sistemi de yaş bakımından ve özel eğitim bakımından kademelere ayrılmıştır. Türk ve Alman Eğitim Sistemi; okul öncesi eğitimden başlayarak üniversite eğitimini de içinde barındıran ve bir alt kademedden bir üst kademeye geçerken bireylere uygulanan çeşitli sınavların yapıldığı hiyerarşik bir yapıya sahiptir.

Almanya ve Türkiye özellikle imparatorluk dönemlerinden beri askeri, siyasi, ekonomik ve kültürel alanda yoğun ilişkisi bulunan ülkelerdir. Türkiye’de her kademe

Alman okulları ve Almanya işbirlikçi vakıf yükseköğretim kurumları bulunmaktadır. Ayrıca ortaokul ve lise seviyesinde Almanca dersi seçmeli olarak verilmektedir. Eğitim dili Almanca olan yükseköğretim bölümleri bulunmaktadır. Almanya’da ise bazı vakıf okullarında Türkçe eğitim verilmektedir. Almanya’da yaklaşık 3 milyon Türk yaşamaktadır (Statistisches Bundesamt, 2018). Bu ilişkilerden dolayı araştırmada, Türk ve Alman eğitim sistemlerinin karşılaştırılması seçilmiştir. Eğitim sistemi karşılaştırması için önemli bir alan olan kademeler arası geçiş yöntemi de odak alan olarak seçilmiştir. Seçilmesinde ki en büyük etken ise, karşılaştırmalı eğitim çalışmalarında kademeler arası geçiş ile ilgili bir araştırma bulunmamasıdır. Bu nedenle yapılan bu çalışma bu alanda ilk olacaktır.

Bu araştırmayla birlikte, aralarında siyasi, ekonomik ve kültürel olarak yüzyıllara yayılan güçlü bir ilişki bulunan iki ülke Türkiye ve Almanya’nın eğitim sistemlerinin kademeler arası geçişlerin karşılaştırılmasında; Türk Eğitim Sisteminde sınavların nasıl olduğu, Alman Eğitim Sisteminde sınavların nasıl olduğu, her iki ülkede kademeler arası geçişlerin nasıl düzenlendiği ve uygulanan sınavlar arasında benzer yönlerinin neler olduğu ve ne gibi farklılıkların olduğunun ortaya konulması öngörülmüştür.

Problem Cümlesi. Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminde kademeler arası geçiş nasıl düzenlenmiştir?

Alt Problemler:

1. Türk eğitim sisteminde kademeler arası geçişte sınavlar nasıl düzenlenmiştir?
2. Alman eğitim sisteminde kademeler arası geçişte sınavlar nasıl düzenlenmiştir?
3. Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminin benzer yönleri nelerdir?
4. Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminin farklı yönleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminde kademeler arası geçişte ağırlıklı uygulanan sınavların içeriğini, benzer ve farklı yönlerini araştırmaktır. Ayrıca, her iki ülkenin milli eğitim alanında görevli devlet yetkililerinin karar alma süreçlerini etkileyecek bir karşılaştırma yaparak destek sağlamak amaçlanmıştır. Tezin bir diğer önemli amacı ise konu hakkında bilimsel veri üretmek ve kademeler arası geçişin detaylı olarak karşılaştırılacağı diğer çalışma ve raporlar için bilgi ve görüş sağlamaktır.

Araştırmanın Önemi

Almanya, önceki şekliyle Doğu ve Batı Almanya olarak, 3 Ekim 1990 yılında birleşmiştir. Bu birleşmenin ardından Almanya, 16 eyalete bölünerek, eğitim faaliyetlerini eyaletler ile merkezi yapı birlikte yürütmektedir. Fakat merkezi yapının eğitim faaliyetlerinde çok fazla söz sahibi olmadığı, bu faaliyetlerin daha çok eyaletler tarafından sürdürüldüğü bilinmektedir (Kantos, 2013). Bu nedenle eyaletler arası birtakım farklılıklar ortaya çıkabilmektedir.

Almanya eğitim sistemini oluştururken, kendi ülke şartlarını ve ideolojisini göz önünde bulundurmuştur. Türkiye’de ise Almanya’ya nazaran, merkezi bir yapı hâkim olmakla birlikte eğitim sisteminin yönetimi tek çatı altında toplanmış bulunmaktadır. Türkiye eğitim sistemini kendi ülkesel koşullarını ve ideolojisini göz önünde bulundurarak oluşturmuştur.

Her ülke için eğitim, insana dair unsurlar taşıdığı için önemlidir. Eğitim sistemi de bir ülkenin bütünlüğüne ve gelişimine büyük etki etmektedir. Ülkeler bunu fırsata çevirebilmek için farklı ülkelerin eğitim sistemlerine bakarak kendi eksik yönlerini belirleyebileceği gibi nasıl geliştirebileceğini de analiz ederek veya karşılaştırma yaparak kendi eğitim sistemlerine katkıda bulunabilirler.

Eğitim son yıllarda idare ve politikanın merkezinde görünür hale gelmiştir. Hem gelişmiş hem de gelişen ülkelerde büyük reform programlarının temelinde yer alır (Brock ve Alexiadou, 2013). Devletler gün geçtikçe eğitim alanındaki yeniliklere ve iyileştirmelere daha çok önem vermeye başlamıştır. Diğer ülkelerin eğitim sistemlerini inceleyerek kendi eğitim sistemi için yenilikleri alarak kendi eğitim sisteminde sistemsel yenilikler yapmaktadır.

Türkiye, Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde olan bir ülkedir. Bütün ulusal mevzuatını Avrupa Birliği mevzuatıyla uyumlu hale getirmeye çalışmaktadır. Eğitim alanında yapılan anlaşmalar ve protokoller ile öğrenci değişimi, diploma eki, ders kredi sistemlerinin benzerleştirilmesi ve üniversiteler arası antlaşmalar gibi konularda uyum sağlanmaktadır.

Yapılan karşılaştırmaların, iki ülke arasında yapılan anlaşmalar için de önem arz etmesi beklenmektedir. Almanya'da yaşayan yaklaşık 3 milyon Türk kökenli vatandaş Alman eğitim sisteminden geçmektedir. Eğitim hayatının bir kısmında Almanya'da bir kısmında Türkiye'de yaşayan milyonlarca insan vardır. Örneğin, Almanya'da yükseköğretime giriş nispeten zor olduğundan birçok Türk vatandaşı üniversite eğitimleri için Türkiye'ye gelmeyi tercih etmektedir. Bu yüzden iki ülkenin eğitim sistemlerinin karşılaştırılması, kademeler arası geçiş için çok önemli görülmektedir. Karşılaştırma sayesinde bireyler, eğitim durumlarına göre hangi kademede bulduklarını ve diğer kademelere geçişte kendilerini nelerin beklediğini daha iyi görebilme fırsatını bulması beklenmektedir. Böylece bu çalışmayla, Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sistemi, kademeler arası geçiş yöntemleri açısından karşılaştırılarak olumlu ve olumsuz yönlerin ortaya konulması mümkün olabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada; Türk Eğitim Sisteminin merkezîyetçi yapısı nedeniyle tüm ülke hakkında bazı bölgesel uygulamalar hariç olmak üzere, mevzuata dayalı sistemin uygulanmasından dolayı veriler açısından sorun oluşmamaktadır. Fakat Almanya'nın federal yapısından dolayı

bazı eyaletlerle ilgili detaylara ve dikkate değer bilgilere yer verilirken, tüm eyaletlerle ilgili veriler sınırlı kalmaktadır

Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımı, araştırmada kullanılan kaynakların içeriğinin doğru olarak kabul edilmesidir.

Tanımlar

Karşılaştırmalı Eğitim: Karşılaştırmalı Eğitim, farklı ülkelerin eğitim sistemlerini, siyasal, sosyal ve kültürel açıdan inceleyen ve var olan sorunların çözümü için diğer ülkelerin eğitim faaliyetlerini araştırıp karşılaştıran bir bilim alanıdır.

Farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerin benzerlikleri ve farklılıklarını betimlemeye yardım eden, birbiriyle ilişkisi olan olguları açıklayan ve eğitim faaliyetleri hakkında yararlı öneriler sunan bir disiplindir. Ülkelerin mevcut eğitim sorunları ve sorunların nedenlerini, farklı ülkelerdeki benzer faktörlere değinerek saptayan ve yorumlayan bir araştırma alanıdır (Erdoğan, 2006).

Eğitim Sistemi: Eğitim sistemi bir amaç doğrultusunda bütünleşmeyi hedeflemektedir. Eğitim seviyeleri; Okul Öncesi, İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim gibi alt sistemlere sahip bir bütünden oluşmaktadır (Sarpkaya, 2013).

Başaran'a (2006) göre eğitim sistemi; devletin eğitimden beklediği yararları sağlamak adına devlet tarafından kurulan ve ülkeyi kapsayacak düzeyde yayılan eğitim örgütleri ve okullar bütünüdür.

Okul öncesi Eğitim: Türkiye'de okul öncesi eğitim, ilköğretim yaşına ulaşmamış tüm çocukların eğitimini kapsamaktadır (Şişman, 2012). Okul öncesi eğitim, 36-66 ay çocukların

beş gelişim alanı olan; bilişsel, sosyal-duygusal, motor, dil ve öz bakım becerilerini bir bütün olarak ele alıp gelişimlerine katkıda bulunmaktadır.

İlköğretim: Türkiye’de ilköğretim, 12 yıllık zorunlu eğitimin ilk kademesini oluşturup, bünyesinde dört yıl ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl, zorunlu ortaokullardan oluşmaktadır. Ortaokula geçişte öğrenciler ortaokul ile imam –hatip ortaokulu arasında tercih yaparlar (Erdem, 2013).

Ortaöğretim: Türkiye’de 12 yıllık zorunlu eğitimin ikinci kademesini oluşturan, dört yıl süreli, zorunlu ve farklı programlar uygulayan liselerden meydana gelmektedir. Ortaöğretim dört yıl zorunlu olup, bünyesinde genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tamamını içermektedir.

Hauptschule (Genel Ortaokul/Meslek Okulu): Almanya’da akademik anlamda çok başarı gösteremeyen öğrencilerin gittiği okuldur. Hauptschule genel kültür ile mesleklere hazırlanma eğitimini birlikte öğrencilerine sunan okul türüdür (Özenç, 2009).

Realschule (Ara Okul/ Meslek ve Genel Eğitim Okulu): Almanya’da ilkokulda orta düzeyde başarı gösteren öğrencilerin gittiği okul türüdür. Mezunlarına mesleki eğitim veren ve onları bir üst öğrenim kurumuna yönlendiren okul türüdür (Kantos, 2013).

Gymnasium (Lise/Akademik Lise): Almanya’da akademik açıdan ilkokulda yüksek başarı gösteren öğrencilerin yönlendirildiği okul türüdür. Eğitim seviyesi en yüksek olan okuldur ve mezunları genellikle üniversiteye devam etmektedir.

Gymnasiale Oberstufe: Almanya’da ortaöğretimin birinci kademesini başarı ile tamamlayan öğrencilerin devam ettiği okul türüdür. Bu okul üç yıllık eğitim sürecinde öğrencilerini yükseköğretime hazırlık amacını gütmektedir.

Abitur: Almanya'da ortaöğretimin II. kademesinden sonra alınan olgunluk derecesidir. Olgunluk derecesi bireylere yükseköğretime devam etme imkânını sağlamaktadır (Öz, 2002).

Bölüm II: Kuramsal Çerçeve

Bu başlık altında öncelikle karşılaştırmalı eğitim kavramına, karşılaştırmalı eğitimin amaçlarına ve yararlarına değinilmiştir. Ardından Türk eğitim sisteminin bakanlık yapısı, amaçları, temel ilkeleri, örgüt yapısı ve örgün eğitim kademelerinden bahsedilmiştir. Ayrıca Alman eğitim sisteminin bakanlık görevlerine, amacına ve örgün eğitim kademeleri anlatılmıştır. Son olarak Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sistemindeki kademeler arası geçişe yer verilmiştir.

Karşılaştırmalı Eğitim

Karşılaştırmalı eğitim başlığı altında, sırayla karşılaştırmalı eğitimin ne olduğu, karşılaştırmalı eğitimin amaçları, karşılaştırmalı eğitimin yararları ve karşılaştırmalı eğitimin sınırlıklarının neler olduğu ortaya konmuştur.

Türkoğlu (2012)'ye göre, "Karşılaştırmalı eğitim, farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin incelenerek, benzerlik ve farklılıkların tespit edilmesi ve benzer sorunlara karşılaştırmalar yoluyla çözüm yolları önerebilmesi için yapılan araştırmaları içeren eğitimle ilgili bir çalışmadır".

Ayrıca karşılaştırmalı eğitim, bir çalışma alanı olup, dünya eğitim sistemlerinin şekillenmesinde önemli rol oynayan bir faktördür. Unutulmamalıdır ki ancak eğitim sayesinde bir ülke dünyadaki gelişmelere ayak uydurabilir ve varlığını sürdürebilir. Bu yüzden karşılaştırmalı eğitim büyük bir öneme sahiptir.

Karşılaştırmalı eğitim, bir ülkenin eğitim sisteminde var olan sorunları ve bu sorunların nasıl ortadan kaldırılabileceğine ilişkin çözüm yolları ararken, o ülkenin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerini dikkate alarak veya farklı ülkelerin özelliklerini dikkate alıp inceleyen bir bilim alanıdır. Bu noktada unutulmamalıdır ki her ülkenin sorun çıkış noktası

farklılık gösterebilmektedir. Çünkü karşılaştırmalı eğitim, farklı ülkelerin eğitim sistemlerini tanımlarken, sorunların çıkış noktalarının farklılık gösterebileceğini ifade etmektedir. Bu nedenle sorunları çözerken bir ülkenin bütün yaptıklarının aynısı değil de o ülkenin yapısına ve ülke gerçeklerine uygun çözüm yolu aramak gerekir (Demirel, 2000). Elbette ki ülkeler birbirini etkilemiş ve etkilenmiştir. Sonuçta her ülke farklı eğitim politikası uygulayıp farklı farklı etmenlerden etkilenebilmektedir. Önemli olan, neyin ve nasıl kendi ülkesinde uygulanacağıdır.

Karşılaştırma yöntemlerine bakıldığında iki önemli yaklaşımdan söz edilebilir. İlk yaklaşımda iki ülkenin eğitim sistemi belli ölçütlere göre karşılaştırılır. İkinci yaklaşımda ise her iki ülkenin eğitim sistemi bir bütün olarak ele alınarak, ülkenin eğitim sisteminin amacı ve politikası, yönetsel yapılanması ve yönetim süreci betimlendikten sonra karşılaştırma yapılır (Balcı, 2012). Her ülke kendi ülke yapısına uygun olan yaklaşımı seçmekte özgür bulunmaktadır.

Karşılaştırmalı eğitim alanındaki çalışmalara bakılınca 1990 yılından öncesi ülkemizde bu alan hakkında pek fazla çalışma yapılmadığı gözlemlenmektedir. 2000 sonrası yıllara bakıldığında ise bu alanda yapılan çalışma sayısında bir artış bulunmaktadır. Örneğin; Demirel (2000), Erdoğan (2006), Erginer (2007), Ada (2009) ve Balcı (2013) olmak üzere birçok akademisyenin ilgi alanına girmiş bulunmaktadır. Yabancı ülkelere bakıldığında ise karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan çalışmaların daha erken başladığı görülmektedir. Örneğin; Browne ve Cramer (1965), Varış ve Neff (1979), Noah (1984), Kohl (1986) gibi birçok yabancı araştırmacı çalışmalarını bu alanda sürdürmüşlerdir.

Karşılaştırmalı eğitimin amaçları. Demirel (2000); Erdoğan (2006); Phillips ve Schweisfurth (2014)'e göre karşılaştırmalı eğitimin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- a. Ülkelerin eğitim sistemleri, sorunları ve uygulamaları hakkında geçerli bilgi sağlamak.
- b. Eğitim sistemine yönelik gerekli bilgileri sağlayarak, varsayımlar geliştirme ve yorum yapabilme imkânı sağlamak.
- c. Bir ülkenin eğitim sistemini geliştirebilmesi için ona teorik ve pratik bilgi sağlamak.
- d. Uluslararası anlayışa ve iletişime katkıda bulunarak uluslararası gerginliğin azalmasına destek olmak.
- e. Eğitim bilimlerinin bilimsel olarak gelişmesine ve zenginleşmesine katkı sağlamak.
- f. Kültürel farklılıkların ve benzerliklerin tartışılmasında, uluslararası işbirliğinin sağlanmasında ve karşılıklı anlayışın oluşmasında yardım etmek.
- g. Çeşitli ülkelerin deneyimine bakarak eylem sonuçlarının neler olabileceğini açıklamak.

Karşılaştırmalı eğitimin yararları. Karşılaştırmalı eğitimin yararları aşağıdaki gibi ortaya konmuştur (King 1979'dan akt. Erdoğan, 2006; Erdoğan, 2006; Noah, 1984):

1. Eğitim ile gelişmişlik arasındaki ilişkide, farklı ülkelerdeki eğitim ve gelişmişlik ilişkilerini görme imkânı sağlar. Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları sayesinde, eğitim ile gelişmişliğin birçok bağlantısı görülebilir.
2. Karşılaştırmalı eğitim farklı bakış açılarıyla eğitim alanında en sağlıklı kararın verilmesine ve uygulanmasına olanak sağlar. Eğitim uzmanları ve üst düzey yöneticiler karar verirken karşılaştırmalı eğitim istatistiklerinden yararlanabilir.
3. Karşılaştırmalı eğitim, eğitim uzmanları ve insanlara eğitim alanındaki temel kuralların farklı ülkelerde nasıl uygulandığı ve sistemin nasıl işlediği hakkında bilgi akışı

sağlamaktadır. İnsanlara farklı ve geniş bakarak eğitim ile ilgili sorunların çözülmesinde yardımcı olur. Eğitimdeki birçok problem bu şekilde çözümlenir, karşılaştırmalı eğitim araştırmalarıyla çözüme kavuşturulur.

4. Karşılaştırmalı eğitim farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerini ayrıntılı bir şekilde anlamamızı sağladığı için eğitim ve politika uzmanlarına yol gösterir. Bu şekilde geçmiş, bugün ve gelecekteki eğitimin nasıl işleyeceği kısmında önemli bir yol göstericidir.

5. Ülkenin eğitim istatistikleri o ülkenin birçok alandaki yapısını da yansıtır. Eğitim ülkedeki politik değişmelerin, baskıların ve özgürlüğün bir göstergesi gibidir.

6. Karşılaştırmalı eğitim, uygulamaları ile farklı ülkelerdeki örgün eğitim, engelli eğitimi, üstün zekâlılar eğitiminin nasıl yapıldığı, hangi standartlarda yapıldığı konusunda bilgi sağlar.

7. Karşılaştırmalı eğitim, o ülkedeki eğitim bilimlerinin geliştirilmesi ve farklı bakış açılarıyla bakılması açısından önemlidir.

8. Karşılaştırmalı eğitim, eğitimdeki öğrenci öğretmen ilişkilerinde, öğretmen niteliğinin gelişiminde ve okullardaki müfredat, ders sayısı gibi konularda farklı ülkelerde nasıl bir yol izlendiği ve çözüme nasıl ulaştırıldığı konusunda bilgi aktarımı sağlar.

Karşılaştırmalı eğitimin sınırlıkları. Karşılaştırmalı eğitimin yararları olduğu gibi sınırlılıkları da bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar Demirel (2000)'e göre aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Çalışma alanının sınırlı tutulması genelleme yapılamamasına sebep olabilmektedir.
2. Karşılaştırma çalışmalarında araştırmacının yabancı dilinin iyi olması gerekmektedir ya da o ülkenin dilini iyi bilmesi gerekmektedir ki yabancı kaynakları iyi düzeyde anlayabilsin.

3.Araştırmacı karşılaştırma yapacağı ülkeye karşı duyduğu olumlu olumsuz görüşlerden uzak durmalı. Bu görüşler saplantıya dönüştüğü takdirde çalışma yapmak zorlaşacaktır.

4. Karşılaştırma çalışmalarında birden çok başlığa bakılmaktadır: eğitim sistemi, yönetsel yapılanma, demografik, ekonomik ve siyasal yapı gibi. Başlık sayısının artmasıyla birlikte çalışma yapmakta zorlaşmaktadır. Bu nedenle başlıklar sınırlandırılmalıdır.

Türk Eğitim Sistemi

Her devletin kendine özgü eğitim sistemi ve milletinin uzun yıllar içerisinde oluşturduğu bir kültürü bulunmaktadır. Amaç bu sistem ve kültür doğrultusunda devletin yetiştirmeyi hedeflediği insan tipini yetiştirmektir. Devletlerarası kültür ve hedefler farklılık göstereceğinden her devletin eğitim sisteminin birbirinden farklı olması beklenmektedir. Türk Devleti kendi yapı ve kültürünü önemseyerek, kurduğu eğitim kurumlarının yetiştirmek istediği insan profilini belirtmiştir. Bunu yaparken, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, ilgili kanunlar ve yönetmelikler, milli eğitim şuraları, kalkınma planları, hükümet programları dikkate alınmıştır. Böylece bütün eğitim kademeleri şekillendirilmiş ve Türk insanı diğer uluslarla yarışabilecek düzeye getirilmiştir (Töremen, 2009).

Milli Eğitim Bakanlığı

Milli Eğitim Bakanlığı 12.05.1992 tarih ve 21226 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna göre; Türkiye Cumhuriyeti Başkanlığını bağlı olarak çalışan ve eğitim-öğretim ile ilgilenen bir bakanlıktır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 430 sayılı Tevhid'i Tedrisat Kanunu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile kalkınma planı ve programları doğrultusunda kurulan, eğitim hizmetlerini yürütmekle sorumlu olan bakanlıktır.

Milli Eğitim Bakanlığı kuruluş amacı. Milli Eğitim Bakanlığının kuruluş amacı 22.06.1933 tarih ve 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanunda şöyle belirtilmiştir; “Türk ulusunu hür düşüncenin hâkim olduğu bir hava içinde bilgi, sanat, teknik ve refah derecesi bakımlarından batı uygarlığı seviyesine yükseltmek, Türk ulusunun sahip olduğu milli, ahlaki, insani üstün değerleri geliştirmek, onu batı uygarlığının yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı haline getirmektir” (Yazıcı, 2009).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın görevleri. Milli Eğitim Bakanlığının görevleri 3797 sayılı yasanın 2. Maddesinde belirtilmiştir. Buna göre Milli Eğitim Bakanlığının görevleri şunlardır:

- a) Atatürk İnkılap ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin milli, ahlaki, manevi, tarihi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş vatandaş olarak yetiştirmek üzere, Bakanlığa bağlı her kademedeki öğretim kurumlarının öğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, programlamak, yürütmek, takip ve denetim altında bulundurmak,
- b) Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve her çeşit örgün ve yaygın eğitim kurumlarını açmak ve yükseköğretim dışında kalan öğretim kurumlarının diğer bakanlık kurum ve kuruluşlarınca açılmasına izin vermek,
- c) Türk Vatandaşlarının yurt dışında yapılacak eğitim ve öğretimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,

- d) Diğer bakanlık, kurum ve kuruluşlarca açılan ve yükseköğretim dışında kalan örgün ve yaygın eğitim kurumlarının denklik derecelerini belirlemek, program ve yönetmeliklerini birlikte hazırlamak ve onaylamak,
- e) Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı ortaöğretim kurumlarının program, yönetmelik ve öğrenim denklik derecelerinin belirlenmesi konularında işbirliğinde bulunmak,
- f) Yükseköğretimin milli eğitim politikası bütünlüğü içinde yürütülmesini sağlamak için, Yükseköğretim Kanunu ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek,
- g) Okullardaki beden eğitimi, spor ve izcilik eğitimi ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- h) Yükseköğrenim gençliğinin barınma, beslenme ihtiyaçlarını ve maddi yönden desteklenmelerini sağlamak.

Türk Eğitim Sisteminin Amaçları

Türk eğitim sisteminin amaçları, ülke politikasına uygun olarak sistem bütünlüğünü koruyacak, kendi içinde tutarlı ve temel gereksinimlere cevap verecek şekilde oluşturulmuştur. Amaçlar genel amaçlar ve özel amaçlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları. Türk Eğitim Sisteminin esasları 24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda ifade edilmiştir.

Türk Milli Eğitim Sisteminin genel amaçları Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde yer almaktadır. Buna göre; Türk Milli Eğitimin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerine,

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan,

insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Türk Eğitim Sisteminin özel amaçları. Türk Eğitim Sisteminin özel amaçları Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 3. maddesinde ifade edilmiştir. Buna göre;

Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

Türk Eğitim Sisteminin Temel İlkeleri

Türk Eğitim Sisteminin temel ilkeleri, Milli Eğitim Temel Kanunu'nun ikinci bölümünde yer alıp 4. ve 17. maddeleri arasında yer almaktadır.

Genellik ve Eşitlik: Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. (madde 4)

Ferdin ve toplumun ihtiyaçları: Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir. (madde 5)

Yönelme: Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler. Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yönelmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir. Yönelmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır. (madde 6)

Eğitim hakkı: İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar. (madde 7)

Fırsat ve imkan eşitliği: Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır. Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır. (madde 8)

Süreklilik: Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına

yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir. (madde 9)

Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği: Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Mili Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır. (madde 10)

Demokrasi eğitimi: Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez. (madde 11)

Laiklik: Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. (madde 12)

Bilimsellik: Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir. Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır. Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımından teşvik edilir ve desteklenir. (madde 13)

Planlılık: Milli eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim – insan gücü - istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir. Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır. (madde 14)

Karma eğitim: Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir. (madde 15)

Eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin işbirliği: Aynı alan içinde birden fazla örgün ve/veya yaygın eğitim kurumunun bir arada bulunması halinde eğitim kampüsü kurulabilir ve bunların ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere eğitim kampüsü yönetimi oluşturulabilir. Eğitim kampüsü bünyesindeki ortak açık alan, kantin, salon ve benzeri

yerlerin işlettirilmesi veya işletilmesi kampüs yönetimince yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, kampüsün ortak giderlerinde kullanılır.

Eğitim kampüslerinin kuruluğu, yönetiminin oluğu, gelirlerinin harcanması ve denetlenmesi ile bu fıkrada belirtilen diğer hususlar Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir. Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birlikleri, okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine etkinlik ve verimlilik kazandırmak, okulların ve maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere; aynî ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddi katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenleyebilir, okulların bünyesinde bulunan açık alan, kantin, salon ve benzeri yerleri işlettirebilir veya işletebilirler. Öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz.

Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişi, birlik organlarının oluşturulması ve seçim şekilleri, sosyal ve kültürel etkinliklerden sağlanan maddi katkılar, bağışların kabulü, harcanması ve denetlenmesi ile açık alan, kantin, salon ve benzeri yerlerin işlettirilmesi veya işletilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri ve oranları, harcanması ve denetlenmesine dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, gerekli görülen hallerde il milli eğitim müdürlükleri; il sınırları içerisinde bulunan bir veya birden fazla eğitim kampüsü yönetiminin veya okul-aile birliğinin işlettirebileceği veya işletebileceği yerlere ilişkin ihaleleri bunlar adına yapmaya yetkilidir.

Eğitim kampüsleri ve okul-aile birliklerinin gelirleri, genel bütçe gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin eğitim kampüsü yönetimi ve okul-aile birliği adına bankalarda açılan özel hesaplarda tutulur.

Eğitim kampüsü yönetimleri ve okul-aile birlikleri, bu madde kapsamında yapacakları işlemler ve düzenlenen kâğıtlar yönünden damga vergisi ve harçlardan muaf; bunlara ve bunlar tarafından yapılan bağış ve yardımlar ise veraset ve intikal vergisinden müstesnadır. (madde 16)

Her yerde eğitim: Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır. Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir. (madde 17)

Türk Eğitim Sisteminin Örgüt Yapısı

Türk eğitim sistemi örgüt yapısı başlığı altında; merkezi yönetim odaklı eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı örgüt yapısı, Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü, Milli Eğitim Bakanlığı taşra örgütü ve Milli Eğitim Bakanlığı yurt dışı örgütü başlıkları yer almaktadır.

Merkezi yönetim odaklı eğitim. Eğitim sistemlerinin yönetimi, ülkenin yapısına göre üç farklı yönetim şekli ile sınıflandırılmaktadır. Eğitime ilişkin kararlar merkezi yönetim tarafından ele alınıyorsa bunlara merkezden, eğer kararlar yerel yönetimlerce alınıyorsa bunlara yerel ve son olarak kararlar hem merkezden ve hem de yerel yönetimlerce alınıyorsa bunlar karma yönetim sistemi olarak adlandırılmaktadır (Çağlar, 2010).

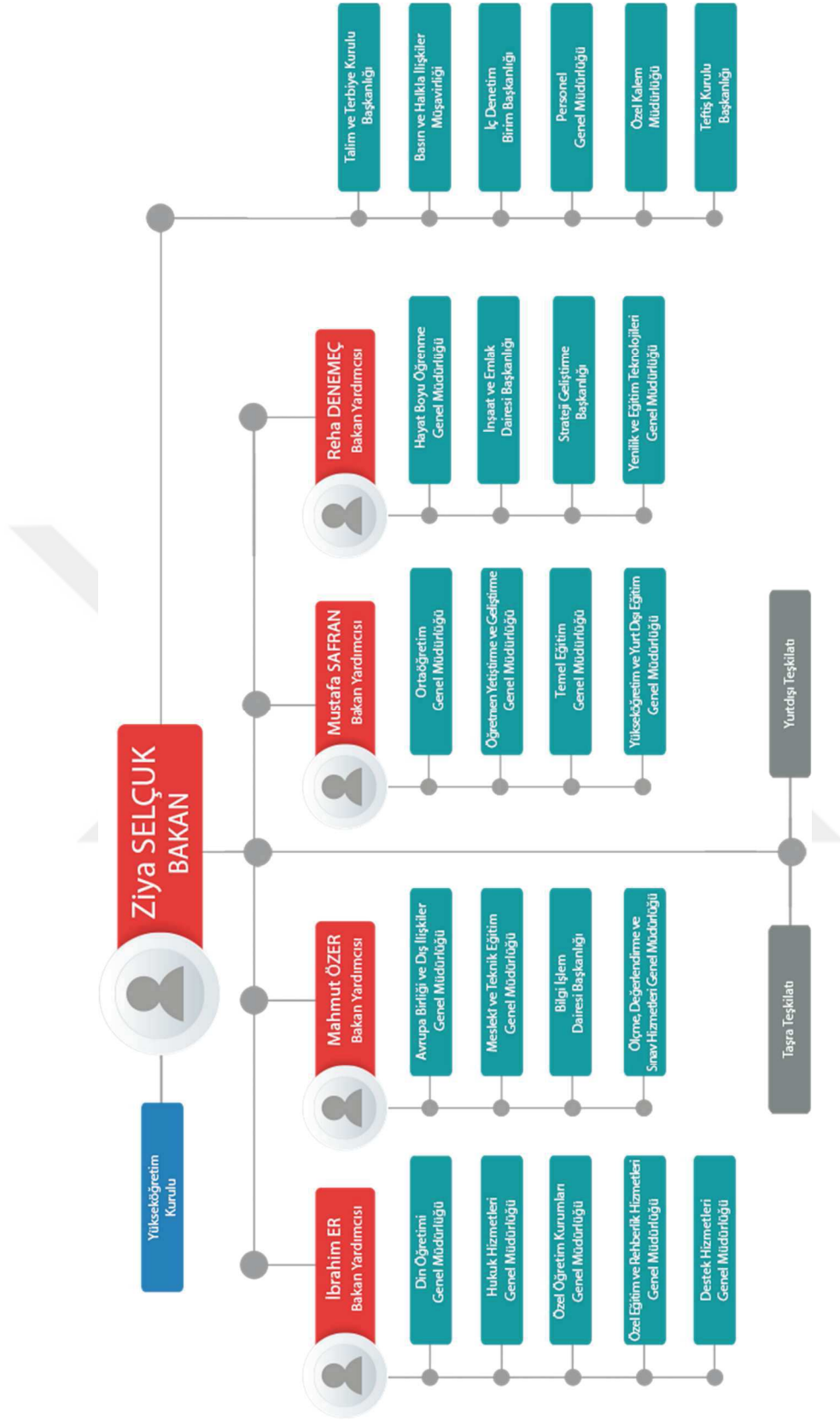
Türk Milli Eğitim sisteminde uygulanan bu üç yönetim şeklinden ilki olan, merkezden yönetim, bu başlık altında ele alınmıştır.

Merkezden yönetim, eğitim ile ilgili yönetsel kararların bakanlıkça hazırlandığı ve alındığı bir yapıyı ifade etmektedir. Eğitimin merkezden yönetildiği sistemlerin yararları arasında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Başaran, 1996);

- Okulların eğitim kaliteleri orantılanmaktadır ve eşit eğitim ortamları sağlanmaktadır.
- Bir ülkede eğitimin geliri, gideri ve insan gücü tüm ülke genelinde planlanabilir.
- Eğitimdeki karışıklıklar giderilmekte ve harcama kalemleri planlı yönetilebilmektedir.
- Eğitim sistemi çalışanlarına çok iyi çalışma ortamları ve yetiştirmeleri için daha çok imkân sağlanabilmektedir.
- Eğitimde kullanılan tüm materyaller, binalar çok daha uygun fiyata alınıp inşa edilebilmektedir.
- Eğitim, merkezden yönetim ile ülkedeki bazı grupların negatif etkilerinden korunabilmektedir.
- Merkezden yönetim ile fırsat eşitliği ve adil yönetim çok daha iyi sağlanabilmektedir.

Merkezden yönetimin yararlarının yanında olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Merkezden yönetim; yerel ihtiyaçlara karşılık veremez, tarafsız ve eşitlik ilkelerini zedeler, bürokrasi ve kırtasiyeciliğe sebep olabilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı örgüt yapısı. Milli Eğitim Bakanlığının örgüt yapısı, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye göre, merkez teşkilatı, taşra teşkilata ve yurtdışı teşkilatı olmak üzere üç başlıktan oluşmaktadır.

Şekil 1. Milli Eğitim Bakanlığı Örgüt Yapısı (<http://www.meb.gov.tr/meb/teskilat.php>)

Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü. Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü; Bakan, Bakan Yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Hizmet Birimleri ve Sürekli Kurullardan oluşmaktadır (Özkan ve Çelikten, 2017).

- **Bakan**

Bakan, Bakanlık görevlerini yasalara, kanunlara, yönetmeliklere ve bağlı bulunduğu makama, uzun vadeli kalkınma programlarına uygun olarak yürütmekle ve Bakanlığın kapsamına giren tüm faaliyetlerde diğer bakanlıklarla ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir.

- **Bakan Yardımcısı**

Bakan yardımcısı, bakanlık görevlerini yerine getirirken bakanın talimat ve direktifleri kanunlar hükümlerini, Bakanlığın amaç ve politikaları yönünde yürütür ve uygular (Şişman, 2012).

- **Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı**

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bir karar organı olup doğrudan bakana bağlıdır. Kurul eğitimle ilgili konularda bakana yardımcı olup, görüşlerini sunarak, eğitim faaliyetleri ile ilgili incelemeler yapar veya yaptırır (Memduhoğlu, 2008). Talim ve Terbiye Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Eğitim sistemini, eğitim plan ve programlarını, bütün ders araç ve gereçlerini araştırmak, geliştirmek ve uygulama kararlarını onaylatmak üzere Bakanlık Makamına sunmak,
- b) Bakanlık birimlerince hazırlanan öğretim programları ile ders kitapları, yardımcı kitaplar, öğretmen kılavuz kitapları, bilgi iş ve işlem yapraklarını incelemek, geliştirmek ve uygun görülenleri karara bağlamak,

- c) Eğitim ve öğretimi geliştirme ve değerlendirme ile ilgili görev ve hizmetleri yürütmek,
- d) Yurt içi ve yurt dışı eğitim hareketlerini takip etmek ve değerlendirmek,
- e) Programlara göre ders veya yardımcı ders kitaplarını hazırlamak, hazırlatmak veya satın almak,
- f) Satın alınması veya imal edilmesi öngörülen eğitim araç ve gereçlerini eğitime katkıları ve ekonomik yönden incelemek, uygun görülenleri ilgililere bildirmek,
- g) Bakanlık birimlerince hazırlanan eğitim ve öğretimle ilgili kanun tasarılarına, tüzük ve yönetmeliklere, gerektiğinde Hukuk Müşavirliğinin de görüşünü alarak son şeklini vermek ve ilgili makamlara sunmak,
- h) Yasama organı üyelerince veya diğer bakanlıklarca hazırlanan eğitim ve öğretime ilişkin kanun teklif ve tasarıları hakkında Hukuk Müşavirliğine görüş bildirmek,
- i) İlköğretim ve ortaöğretim kademesinde yurt dışı eğitim kurumlarından alınmış diploma ve öğrenim belgelerinin derece ve denkliklerini tespit etmek,
- j) Yabancı ülkelere gönderilen öğretmen ve öğrenciler için esas olacak öğretim planlarını incelemek,
- k) Milli Eğitim Şurasının sekreterlik görevini yürütmek,
- l) Bakanın onayından sonra kurul kararlarının yürürlüğe konulması ile ilgili işlemleri yapmak.

- **Milli Eğitim Bakanlığın Hizmet Birimleri**

Bu birimler, bakanlığın merkez teşkilatının ülkedeki eğitim-öğretim için yönetsel karar veren birimleridir:

- a) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü,
- b) Ortaöğretim Genel Müdürlüğü,
- c) Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü,

- ç) Din Öğretimi Genel Müdürlüğü,
- d) Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- e) Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü,
- f) Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü,
- g) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü,
- ğ) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü,
- h) Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- ı) Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü,
- i) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü,
- j) Personel Genel Müdürlüğü, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- k) Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- l) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı,
- m) Teftiş Kurulu Başkanlığı,
- n) Strateji Geliştirme Başkanlığı,
- o) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,
- ö) İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı,
- p) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- r) Özel Kalem Müdürlüğü.

- **Milli Eğitim Bakanlığın Sürekli Kurulları**

Sürekli kurulların bazıları doğrudan bakana bağlı olup, arada toplanıp danışmanlık hizmeti veren ya da disiplin kararları alan kurullardır. Bu kurullar arasında Milli Eğitim Şurası, Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu, Müdürler Kurulu, Öğrenci Disiplin Kurulu ve Özel İhtisas Kurulu yer almaktadır (Memduhoğlu, 2008).

- **Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Kuruluşlar**

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bazı kuruluşlar bulunmaktadır. Bağlı kuruluşlar arasında Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Akademisi yer almaktadır. Ayrıca bakan onayıyla kurulan Projeler Koordinasyon Kurulu Merkezi Başkanlığı ile Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı (METARGEM) da bakanlığa bağlı kuruluşlar arasında yer almaktadır (Turhan, 2013).

Milli Eğitim Bakanlığı taşra örgütü. Milli Eğitim Bakanlığı'nın taşra örgütü, 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinde ifade edilmiştir. Bu maddeye göre; Bakanlık, Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun, Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameler ve İl İdaresi Kanunu hükümlerine uygun olarak taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.

Ayrıca aynı maddeye göre; milli eğitim müdürlükleri her ilde ve ilçede kurulur. İlçe milli eğitim müdürlükleri, il milli eğitim müdürlüklerine bağlı olarak hizmetlerini yürütürler. İl ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumları, nüfusları ve öğrenci sayıları dikkate alınarak bu müdürlükler değişik statülerde oluşturulabilir ve farklı görevler verilebilir. Yoğunluğuna ve iş hacmine göre Bakanlık ana hizmet birimleri, milli eğitim müdürlüklerine bağlı olarak ayrı il ve ilçe birimleri de oluşturabilirler.

Kanun maddesine göre Milli Eğitim Bakanlığı taşrada 81 il ve 924 ilçede örgütlenmiştir. Taşra örgütü bünyesinde milli eğitim müdürlükleri her il ve ilçede (merkez ilçeler hariç) yer almaktadır. Milli eğitim ilçe müdürlükleri milli eğitim il müdürlüklerine karşı sorumludur. Bunların görevi hem il hem de ilçe bazında eğitim faaliyetlerini sürdürmektir (Turhan, 2013).

Milli Eğitim Bakanlığı yurt dışı örgütü. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yurt dışı örgütü, 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 54. maddesinde ifade edilmiştir. Bu maddeye göre; Bakanlık, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurt Dışı Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname esaslarına uygun olarak yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkilidir. Bakanlığın yurtdışı teşkilatlarını oluşturmasının sebebi, Türk milli kültürünü yabancı ülkelere karşı korumak, bilim faaliyetlerini yurt dışında tanıtmak ve yaygınlaştırarak istenilen eğitim ve öğretim hizmetlerini düzenlemek istemesidir (Memduhoğlu, 2008).

Milli Eğitim Bakanlığın, dünya genelinde 32 ülkede 53 temsilciliği bulunmaktadır. Temsilciliklerden 30 tanesi eğitim müşavirliği olarak, 23 tanesi de eğitim ataşeliği olmak üzere yurt dışında örgütlenmiştir. Bunlar yurt dışında yaşamakta olan Türk çocuklarının kültürel kimliklerini koruyucu, Türkçelerinin geliştirilmesi ve Türk Kültürüne bağlılığın sürdürülmesi gibi konularda bazı görevleri yerine getirmektedirler (MEB, 2018; Şişman ve Taşdemir, 2008).

Eğitim Müşavirliği bulunan ülkeler; Astana, Aşkabat, Bakü, Berlin, Bern, Bişkek, Brüksel, Bükreş, İslamabad, Kabil, Kahire, Kiev, Kopenhag, Lahey, Londra, Lefkoşa, Minsk, Moskova, Paris, Priştine, Riyad, Saraybosna, Sofya, Stockholm, Taşkent, Tiflis, Tiran, Üsküp, Viyana ve Washington (Dağlı, 2009; MEB, 2018; Memduhoğlu, 2008; Şişman ve Taşdemir, 2008) .

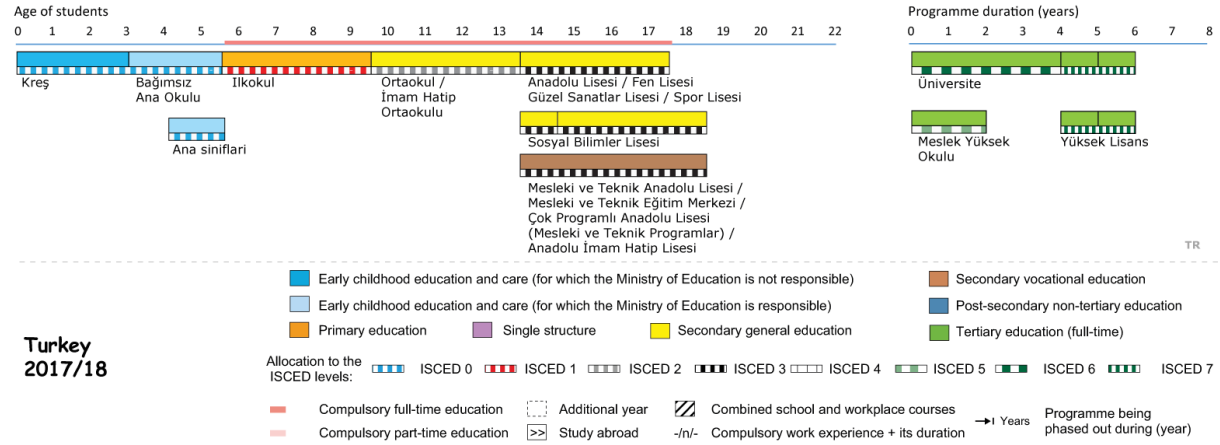
Eğitim Ataşeliği bulunan şehirler Almanya'da çoğunluk göstermektedir. Almanya'da Berlin, Köln, Mainz, Münster, Münih, Nürnberg, Stuttgart, Düsseldorf, Essen, Frankfurt, Hamburg, Hannover, Karlsruhe gibi şehirler yer alırken diğer ülkelerde Boston, Cidde, Houston, New York, Los Angeles, Lyon, Sydney, Strazbourg, Şikago ve Toronto gibi şehirler yer almaktadır (Dağlı, 2009; MEB, 2018; Memduhoğlu, 2008; Şişman ve Taşdemir, 2008).

Türk Eğitim Sisteminde Örgün Eğitim Kademeleri

Dünya genelinde sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan güçlü olan ülkelerin eğitim sistemlerine bakıldığında, zorunlu eğitim süresi uzun tutulmaktadır. Önceden zorunlu eğitim süresi 8 yıl olan Türkiye’de 18. Milli Eğitim Şurası ile eğitim sürelerine yönelik birtakım sinyaller verilmiştir. 18. Milli Eğitim Şurasında; ” 1 yıl okul öncesi eğitim, 4 yıl temel eğitim, 4 yıl yönlendirme ve ortaöğretime hazırlık eğitimi ve 4 yıl ortaöğretim olmak üzere öğrencilere farklı ortamlarda eğitim almaya fırsat verecek şekilde 13 yıl olarak düzenlenmelidir” şeklinde karar alınmıştır (Bozdemir, E. ve Çoruk, A. 2016; MEB, 2010).

Türk eğitim sisteminde 2012-2013 eğitim-öğretim yılından başlayarak 4+4+4 sistemi uygulamaya konarak zorunlu eğitim 12 yıla çıkartılmıştır. 12 yıllık zorunlu eğitim üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe 4 yıl olup ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir. Birinci ve ikinci kademe ilköğretimi oluştururken üçüncü kademe ortaöğretimi oluşturmaktadır. Özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler için okul öncesi eğitimi zorunlu iken diğer öğrenciler için okul öncesi eğitimi zorunlu değildir. Özel eğitim gereksinimi olan öğrenciler için 12 yıllık zorunlu eğitimin yanında okul öncesi eğitim de zorunludur.

Türk Eğitim Sistemi örgün eğitim kademeleri hakkında şekil 2 güncel ve geniş çaplı bilgiler sunmaktadır.

Şekil 2. Ulusal Türk Eğitim Sisteminin Yapısı (https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/turkey_en)

Okul öncesi eğitim. Okul öncesi eğitim, örgün eğitimin ilk kademesini oluşturup, ilköğretim çağına ulaşmamış bireylerin eğitimini kapsamaktadır. Bu eğitim henüz isteğe bağlı olarak gerçekleştirirken 2019 yılına kadar 54 ayını dolduran tüm çocuklar için zorunlu olması hedeflenmektedir (MEB, 2017).

Erken çocukluk eğitimi 0-36 ay çocukların eğitimini kapsarken, okul öncesi eğitim 36-66 ay çocukların eğitimini kapsamaktadır. 48-66 aylık çocukların eğitimi Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında bulunan, örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan, ana sınıflarında sürdürülmektedir (MEB, 2017).

Okul öncesi eğitim diğer kademelerin altyapısını oluşturduğu için son derece önem taşımaktadır. Okul öncesi eğitim süreci çocuğun kişilik gelişiminin büyük bir kısmını tamamlamaktadır. Bu nedenle çocuğun kişilik gelişiminde, temel bilgi, iyi alışkanlıklar

kazanmasında ve geliştirilmesinde kritik bir dönemdir. Bu yıllarda edindirilen davranışlar çocuğun sonraki yıllardaki akademik yaşantısını etkilemektedir (Başal, 1998). Okul öncesi eğitimi alan veya devam eden çocukların etmeyenlere göre, zihin, psiko-motor ve sosyal açıdan daha çok geliştikleri ve ileriki eğitim-öğretim hayatlarında akademik başarı açısından daha başarılı oldukları yapılan bilimsel araştırmalarla ortaya konmuştur (Erdem, 2013).

Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri. Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 20. maddesinde belirtilmiştir. Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

1. Çocukların beden, zihin ve duyu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
2. Onları ilköğretime hazırlamak;
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak;
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. (MEB, 2018)

İlköğretim. İlkokul eğitimi zorunlu eğitimin ilk kademesi olup 66 ay ile 10 yaş arası çocukların eğitimini kapsamaktadır. Eğitim süresi dört yıldır. Okul öncesi eğitimi gibi Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün sorumluluğu altında yürütülmektedir. Bireyler ikamet ettikleri yere yakın okullara kaydedilir. İlköğretim devlet okullarında her birey için parasızdır.

Ortaokullar zorunlu eğitim süresinin ikinci kademesi oluşturup 10 ile 14 yaş arası çocukların eğitimini kapsamaktadır. Eğitim süresi dört yıl olup devlet okullarında parasızdır. İkinci kademe öğrencilere seçme hakkı verilmiş olup, öğrenciler ortaokul ile imam-hatip ortaokulları arasında tercih yapmaktadır. Ortaokullar lise eğitimini destekleyecek şekilde

öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler yer almaktadır (Aslan, 2013). Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ortaokulların sorumluluğunu yürütürken, Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü de imam hatip okulların sorumluluğunu yürütmektedir.

İlköğretimin amaç ve görevleri. İlköğretimin amaç ve görevleri Milli Eğitim Temel Kanununun 23. maddesinde belirtilmiştir. İlköğretimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.
3. (Ek: 16/8/1997 - 4306/4 md.) İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.

olarak ifade edilmiştir.

Ortaöğretim. Ortaöğretim zorunlu eğitimin son kademesini oluşturmaktadır. Eğitim süresi diğer kademelerde de olduğu gibi burada da dört yıl olmakla beraber devlet okullarında ücretsiz olmaktadır. 14 ile 18 yaş arası çocukların eğitimini kapsamaktadır. Ortaöğretim, farklı programları bünyesinde barındıran ve uygulayan liselerden oluşur. 6287 sayılı ilköğretim ve eğitim kanununa göre, ortaöğretim örgün ve yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının hepsini kapsamaktadır (Madde 10).

Ortaöğretimin amaç ve görevleri. Ortaöğretimin amaç ve görevleri Milli Eğitim Temel Kanununun 27. maddesinde yer almaktadır. Buna göre ortaöğretimin amaç ve görevleri;

1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,

2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime ve ya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

olarak ifade edilmiştir.

Her iki maddede yer alan görevler yerine getirilirken, öğrencilerin beklentileri ve kabiliyetleri ile toplum gereksinimleri arasında uyum sağlanmaya çalışılır.

Yükseköğretim. Yükseköğretim, 17 yaş üzeri bireylerin eğitimini kapsamakta olup ana gövdesi üniversitelerden oluşmaktadır. Yükseköğretim kademeleri ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarından oluşmaktadır. Yükseköğretim, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 34. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3/a maddesinde, "Milli eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılı (iki yılı) kapsayan her kademedeki eğitim öğretimin tümü" olarak tanımlanmıştır.

Yükseköğretimin amaç ve görevleri. Yükseköğretimin amaç ve görevleri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 4. maddesine göre;

a) Öğrencilerini;

(1) ATATÜRK İnkılapları ve ilkeleri doğrultusunda ATATÜRK milliyetçiliğine bağlı,

(2) Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,

- (3) Toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu,
 - (4) Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,
 - (5) Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı,
 - (6) Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,
 - (7) İlgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip, vatandaşlar olarak yetiştirmek,
- b) Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak, refah ve mutluluğunu artırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak,
- c) Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır,

olarak ifade edilmiştir.

Mesleki ve teknik eğitim. Günümüzde teknoloji ve bilim hızlı ve sürekli bir gelişim ve değişim göstermektedir. Bu gelişmeler ise en çok o ülkenin eğitim sistemini ve bu sistem içerisinde yer alan mesleki ve teknik eğitim alanını etkilemektedir.

Nitelikli insan gücü, teknolojinin getireceği olumsuzlukları en aza indirmeye yardımcı olacaktır. Böylece ülke ekonomisi bundan olumlu yönde fayda sağlayacaktır. Ancak iyi yetişmemiş insan gücü o ülkede işsizlik sorununu ortaya çıkaracaktır. Bu durum gelişmekte

olan Türkiye gibi ülkelerde işsizlik sorununa sebep olmaktadır (Aykaç, 2002). Türkiye gibi ülkeler bu yüzden mesleki ve teknik eğitime gerekli önemi vermelidirler.

Türk Eğitim Sistemi 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren 4+4+4 şeklinde yapılan eğitim sistemine geçiş yapmıştır. Mesleki-teknik eğitim de bu sistem içerisinde üçüncü dört yıl içerisindeki 9. ve 12. sınıflar arasında yerini almıştır. Türkiye’de mesleki-teknik eğitim 6-13 yaş arasında ilköğrenimi tamamlayan öğrenciler için zorunlu eğitim içerisinde yer alan ortaöğretim kurumlarında yapılmaktadır. Kurumların tüm faaliyetlerinden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur (Bolat, 2017).

Türkiye’de örgün eğitim içerisinde mesleki ve teknik eğitim üç okul türünde gerçekleştirilmektedir. Bunlar Çok Programlı Anadolu Liseleri, Mesleki Eğitim Merkezleri ve Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden oluşmaktadır. Bunlar, şu şekilde ele alınmaktadır (MEB, 2018):

- **Çok Programlı Anadolu Liseleri:**

Çok Programlı Anadolu Liseleri genel, meslekî ve teknik öğretim programlarını birlikte sunan ortaöğretim kurumlarıdır.

- **Mesleki Eğitim Merkezleri:**

Mesleki Eğitim Merkezleri öğrencilerine kalfalık ve ustalık eğitimi ile mesleki ve teknik kurs programları uygulayan kurumlarıdır. Bu okullara giden öğrenciler 10. sınıftan sonra her ders yılı bitiminde beceri sınavına tabi tutulmaktadır. 11. sınıfın bitiminde kalfalık sınavı uygulanırken 12. sınıfın bitiminde ise ustalık sınavı yapılmaktadır.

Mesleki Eğitim Merkezi programlarından mezun olan öğrenciler istekleri doğrultusunda fark derslerini tamamlayıp diploma almaları halinde yükseköğretime devam edebilme imkânını bulurlar.

- **Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri:**

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri program olarak Anadolu Meslek Programı ve Anadolu Teknik Programı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Anadolu Meslek Programında, öğrenciye bir mesleğe ilişkin bilgi ve beceriler hariç genel bilgi dersleri de verilmektedir. Diğer programda ise, öğrenciye bir mesleğe ilişkin bilgi ve becerilerin yanında 4 yıl boyunca ağırlıklı olarak fen dersleri verilmektedir. Her iki programda da öğrenci 10. sınıfta meslek alan eğitimini alırken, 11. ve 12. sınıfta seçtiği meslek alanına göre dal eğitimi alır.

Mesleki ve teknik eğitimin amaç ve görevleri. Mesleki ve teknik eğitim mesleki yeterliliğe sahip, girişken, üretken, ülke ekonomisine katkı sağlayacak bireyleri yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bunu yaparken de ilgili olduğu sektörlerin ihtiyaçlarını dikkate alıp, gelişen teknolojiyi göz önünde bulundurarak iş birliği içinde çalışmayı hedeflemektedir. Bir diğer önemli amaç ise öğrencileri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda iş hayatına veya bir üst öğrenime hazırlamaktır. Mesleklerin gerektirdiği bilgi, beceri, iş ve meslek ahlakının kazandırılması önemli bir rol oynamaktadır (Özer, 2018).

Alman Eğitim Sistemi

Almanya birleştikten sonra Federal Almanya Cumhuriyeti 16 eyaletten oluşmuş ve 16 farklı eğitim sistemi mevcuttur. Bu eyaletlerin eğitim ve kültür faaliyetlerinde anayasal yetkileri bulunmaktadır. Ayrıca her eyaletin kendi eyalet yasası mevcuttur.

Alman Anayasası ve Eğitim

Almanya 08.05.1945 tarihli Anayasasına göre demokratik hukuk, sosyal ve federal bir devlettir. Almanya'nın siyasi yapısı federal olduğundan eğitim ve kültür ile ilgili konularda çok az hükme yer verilmiştir. Bu nedenle bu konular her eyaletin kendi yasalarında

belirtmiştir. Anayasada yer alan eğitim ve kültür ile ilgili hükümler aşağıdaki maddelerde belirtilmiştir (Aytaç, 1999: s. 18):

- Madde 5: Güzel sanatlar ile bilim özgürlüğü,
- Madde 6: Evlilik, aile ve evlilik dışı doğan çocukların devlet düzeni içerisinde özel korunması,
- Madde 12: Meslek seçimi özgürlüğünün garanti altına alınması,
- Madde 30: Eyaletlerin kültürel bağımsızlıkların tanınması,
- Madde 75: Federal hükümete, yükseköğretim konusunda eyaletlere direktifler verme yetkisinin tanınması,
- Madde 91 (a ve b fıkraları): Federal hükümetin, yüksekokul inşası ve planlanması ile bilimin desteklenmesi işlerine katılmasının, öngörülmesi.

Almanya federe bir devlet yapısına sahip olduğundan, okulların amacı, işleyişi, denetimi 16 eyaletin kendi yetkileri dâhilindedir. Bu nedenle Almanya’da tek bir okul sistemi yerine farklı okul sistemleri kendini göstermektedir. Okul sistemlerinin birbiriyle çok farklılaşmaması için yılda üç veya dört kez eyaletler Konferenz der Kultusminister (KMK) bir araya gelerek eğitim sistemlerindeki benzerlikleri ve farklılıkların genel olarak birbirlerine yakın olması için gayret göstermektedir (Hippach-Schneider, Krause ve Woll, 2007).

Alman Milli Eğitim Bakanlığının Görevleri

Alman Milli Eğitim Bakanlığı kanun tasarıları, devlet çalışma kılavuzları, önemli siyasi projeler hakkında karar vermektedir. Aynı zamanda eyalet parlamentosu (Landtag) tarafından kabul edilen yasalardan sorumludur.

Milli Eğitim Bakanlığı okulların denetlenmesinde birincil otoritedir. Ülkenin tüm okul sistemlerini denetlemekten sorumludur. Bakanlığın okul alanındaki ana görevleri ise şunlardır (Ministerium für Bildung und Schule des Landes Nordrhein Westfalen, 2018):

- Okullarda yüksek kaliteli, geleceğe yönelik, uluslararası rekabetçi eğitimin korunması ve daha da geliştirilmesi,
- Bireysel sorumluluğu güçlendirirken eğitim fırsatlarını güvence altına almak,
- İş alanındaki tesislerin daha fazla özerklikle güçlendirilmesi ve yeni kontrol unsurlarının tanıtılması - özellikle de okulun bağımsızlığının güçlendirilmesi,
- Bu hedeflere yönelik modern ve verimli bir organizasyon ve okul denetimi algısı yaratılması.

Alman Eğitim Sisteminin Genel Amacı

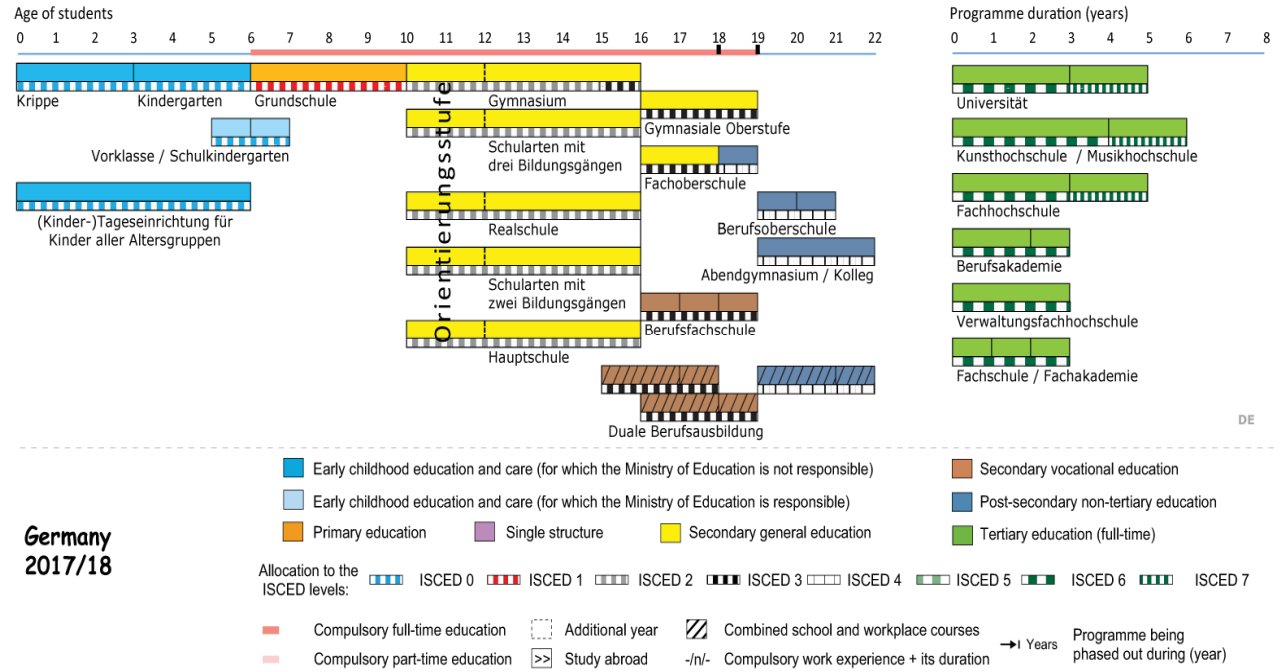
Almanya’da eğitim sisteminin genel amacı tüm bireylere eşit eğitim olanaklarını sunmak, tüm ders araç ve gereçlerini ücretsiz karşılamak, hoşgörüyü geliştirmek, bireyler arasında hiçbir fark gözetmeksizin üst düzeyde öğrenim görmelerini sağlamaktır (Erginer, 2007).

Alman Eğitim Sisteminde Örgün Eğitim Kademeleri

Almanya da zorunlu eğitim 6-18 yaş arası çocukların eğitimini kapsayıp 12 yıl sürmektedir. Zorunlu eğitim üç kademedен oluşmaktadır. Zorunlu eğitim dört yıl ilköğretim, 5-6 yıl ortaöğretim I. kademe ve üç yıl ortaöğretim II. kademedен meydana gelmektedir. Tam zamanlı zorunlu eğitim eyalete göre 9-10 yıl arası sürüp, ilköğretim ve ortaöğretim I. kademedен meydana gelmektedir. Bütün okul türlerinde 5. veya 6. sınıflar yönlendirme basamağını (“Orientierungsstufe”) oluşturmaktadır. Akademik açıdan devam etmek isteyen bireyler ise ortaöğretim II. kademeye devam eder ve üç yıl süren “Abitur” eğitimini alırlar. 9-10 yıllık zorunlu eğitimi tamamlayıp da, lise öğrenimleri süresince tam zamanlı bir mesleki lise veya genel liseye gitmeyen gençler ise, yarı zamanlı bir (mesleki zorunlu eğitim) okula devam ederler. Bu eğitim gördüğü meslekle ilgili olup üç yıl sürer. 9-10 yıllık eğitimlerini tamamlayan öğrenciler 12 yıllık zorunlu eğitimde mesleki eğitimlerine devam etmezlerse,

aynı zamanda genel lise eğitimlerine de devam etmezlerse, eyaletlerin kendi bünyesinde düzenlediği tam zamanlı mesleki zorunlu eğitime devam ederler (Erginer, 2007).

Alman eğitim sisteminin örgün eğitim kademelerinin yapısı hakkında şekil 3 güncel ve geniş çaplı bilgiler sunmaktadır.

Şekil 3. Ulusal Alman Eğitim Sisteminin Yapısı (https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/germany_en)

Almanya'da okul öncesi eğitim (Kindergarten). Okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamının dışında olup 3-6 yaş arası çocukların eğitimi kapsamaktadır. Okul öncesi eğitim sisteminin ilk basamağını oluşturmaktadır. Çocuğun okul öncesi eğitim alıp almaması velilerin iznine bağlıdır. Okul öncesi eğitimde temel bilgiler işlenerek çocuğun ilköğretime hazırlanması sağlanmaktadır. Bu eğitim özellikle yabancı kökenli ailelerin çocukları için büyük önem taşımaktadır. Çünkü bu okullarda çocuklar ana dilleri olmayan Almancayı öğrenmektedir ve Alman kültürüyle tanışma imkânı bulmaktadır. Çocuklara adaptasyon süreci sağlamaktadır.

Peterson ve Reinert (1996)'a göre Alman dilinde yetersiz olan öğrenciler için de büyük önem arz etmektedir. Böylelikle ihtiyaçları karşılanan bireyler ilkokula daha iyi uyum sağlayıp Almanca dilini rahatça kullanabileceklerdir (Bilici, 2012).

Almanya okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri. Almanya'da okul öncesi eğitim 3-6 yaş arası çocukları bedensel ve zihinsel yetenekleri açısından geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bunu yaparken çocukların oyunla öğrenmesine önem vererek onları oyuna teşvik etmektedir. Ayrıca çocukların seviyesine uygun görev ve sorumluluklar verilerek düzenli günlük yaşama uyum sağlamaları amaçlanmaktadır (Arslan, 2008). Okul öncesi eğitimin diğer bir amacı ise, çocukları bir bütün olarak geliştirerek kişilik bütünlüğüne erişmelerini sağlamaktır (Demirel, 2000).

Almanya'da ilköğretim (Grundschule) (1. – 4. sınıfa kadar). İlköğretim zorunlu eğitimin ilk kademesi olup dört yıllık bir eğitim sürecini kapsar. Zorunlu eğitime tabi olan 6-10 yaş arası çocuk ilköğretime devam etmektedir. Dördüncü sınıfın tamamlanmasıyla bireyler bir üst okula geçerler. Bazı eyaletlerde ilkokul seçimi velilerin tercihine sunulmuşken, bazı eyaletlerde velilerin yerel olarak sorumlu ilkokulu tercih etmeleri gerekmektedir (EURYDİCE, 2017).

Almanya'da ilköğretimin amaç ve görevleri. Almanya'da ilköğretime devam eden öğrencilerin okul öncesi eğitimde yer alan oyunla öğrenmeden uzaklaştırılarak eğitimi daha sistematik bir şekilde almaları hedeflenmektedir. Öğrenim içeriği bireysel öğrenme gereksinimlerine ve fırsatlarına göre şekillendirilir. Öğrenim içeriği bireysel öğrenme gereksinimlerine ve fırsatlarına göre şekillendirilir.

İlköğretimin görevi bütün öğrencilere ortak bir eğitim sunarak onların temel bir eğitim seviyesine ulaşmalarını sağlamaktır. Buradaki amaç ise kazanılmış temel becerilerin diğer eğitim kademeleri için genişletilme imkânı sağlamaktır (EURYDİCE, 2017).

Almanya'da I. kademe ortaöğretim, sekundarstufe I (5. – 10. Sınıfa kadar).

Alman eğitim sisteminde ilköğretimin sonunda erken yönlendirmeye büyük önem verilmektedir. Bu yüzden bireylere, ilgi istek, yetenek, okul başarıları ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak ortaokul I. kademede bulunan okullardan birine yönlendirmede bulunulur.

Genel Ortaokul (Hauptschule). Hauptschule ilköğretimde yeterince başarı gösteremeyen öğrencilerin yönlendirildiği okul türüdür. Genel kültür ve mesleki eğitime hazırlık eğitimi verilen okuldur. Mesleklere hazırlık eğitiminde bireyin eğilim ve ilgileri göz önünde bulundurulur. Normalde Hauptschule 5-9. sınıfları içermektedir. Fakat on yıllık zorunlu eğitimde Hauptschule onuncu sınıfı da kapsamına almaktadır (EURYDİCE, 2017). Almanya'da tam zamanlı zorunlu eğitim eyaletler arası farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle bazı kaynaklar tam zamanlı zorunlu eğitimi 9 yıl olarak kabul ederken bazı kaynaklar ise 10 yıl olarak kabul etmektedir.

Ara Okul (Realschule). İlkokulda orta derece başarı gösteren öğrencilerin yönlendirildiği okul türüdür. Realschule'lerin Hauptschule'lerden farkı, Realschule'lerin verdiği temel eğitimin ve ders programlarının daha ayrıntılı olmasıdır. Ayrıca Realschule'lerde mesleki eğitim ve yüksek tahsil imkânının daha fazla olmasıdır (Altın, 2017). Hauptschule ve Gymnasium arasında kalan okul türleridir. Beşinci sınıftan onuncu sınıfa kadar olan süreyi kapsar. Realschule'den mezun olan bireyler başarı ve eğilimlerine uygun olarak bir mesleki eğitime devam etmekte ya da ortaöğretimin ikinci kademesine geçiş için hazırlık yapmaktadır (EURYDİCE, 2017).

Lise (Gymnasium). İlkokulda yüksek düzeyde başarı gösteren bireylerin yönlendirildiği okul türüdür. Diğer okullar gibi buradaki eğitim süresi onuncu sınıfın sonuna kadardır. Gymnasium'daki eğitim seviyesi Hauptschule ve Realschule'ye oranla daha yüksek ve zorlayıcıdır. Daha akademik ve derinleştirilmiş genel kültür eğitimi verilmektedir.

Gymnasium ortaöğretimin her iki kademesinde bulunan tek okul türüdür. Amacı yükseköğretim için gerekli donanıma sahip bireyler yetiştirmektir.

Çok Programlı Okullar (Gesamtschule). Çok programlı okullar (Gesamtschule) modeli sayesinde Hauptschule, Realschule ve Gymnasium' u tek çatı altında toplayarak okul türleri arası geçişlere kolaylık sağlaması hedeflenmiştir. Bu okullar Alman eğitim sisteminde esas olan 'erken yönlendirme' uygulamasından doğacak olan sakıncalı durumları en aza indirmek amacıyla geliştirilmiştir (Özenç, 2009). Aynı zamanda Gymnasium eğitim programı da sunulmaktadır.

Almanya'da I. kademe ortaöğretimin, sekundarstufe I amaç ve görevleri. Alman ortaöğretimin birinci kademesinin amaç ve görevleri; öğrencilerin zihinsel, ruhsal ve fiziksel açıdan gelişimlerini sağlamak, karar alma becerilerini geliştirmenin yanı sıra kişisel, sosyal ve siyasal sorumluluk alma becerilerini geliştirmek, öğrencilerin beceri ve eğilimlerini tespit ederek, onların bireysel yeteneklerinde kademeli bir artış sağlamak şeklinde özetlenebilir. Ayrıca 5. ve 6. sınıfta başarılı olup okul değiştirmek isteyen öğrencilere fırsat verilmektedir (EURYDİCE, 2017).

Almanya'da II. kademe ortaöğretim, sekundarstufe II (11. – 13. sınıfa kadar). Ortaöğretim II. kademe Gymnasium'un devamıdır. Fakat bireyler bu eğitimi çok programlı okullardan (Gesamtschule) da alabilme hakkına sahiptirler. Ortaöğretimin I. kademesini başarı ile tamamlayan bireylerin devam ettiği okuldur. Ortaöğretim II. kademenin amacı yükseköğretim için bireyler yetiştirmektir. Gymnasium'daki eğitim eyaletlere göre 11.-12. sınıfları ya da 11.-13. sınıfları kapsamaktadır (Kantos, 2015). Ortaöğretimin ikinci kademesini başarılı bir şekilde bitiren bireyler "Olgunluk Derecesini" (Abitur) kazanırlar. Bu derece sayesinde Almanya'da bulunan bütün üniversitelerde eğitim görme hakkına sahip olurlar (Aytaç, 1999).

Almanya'da II. kademe ortaöğretim, sekundarstufe II amaç ve görevleri.

Almanya'da ortaöğretimin ikinci kademesinin amacı öğrencilerin Allgemeine Hochschulreife'yi (Abitur) kazanıp yükseköğretime devam etmelerini veya buna eşdeğer bir meslek eğitimi almalarını sağlamaktır. Sekundarstufe II'nin görevi öğrencilere derinlemesine bir genel kültür eğitimi, genel eğitim becerileri ve bilimsel çalışma becerileri kazandırmaktır (EURYDİCE, 2017).

Almanya'da yükseköğretim. Yükseköğretim, ortaöğretimin ikinci kademesi olan Gymnasiale Oberstufe'yi başarı ile tamamlayan öğrencilerin seçeceği bir eğitim programında ayrıntılı eğitim görebileceği, bilimsel araştırmalar yapabileceği ve akademik olarak bireyin kendini geliştirebileceği yükseköğretim kurumlarından oluşmaktadır.

Yüksekokullar, liseden sonra öğrencinin tercih ettiği bir alanda içerik bakımından detaylı eğitim alabileceği, bilimsel çalışmalar yapabileceği, akademik kariyerin sunulduğu eğitim kurumlarıdır (Işık Durna, 2007). Yüksekokulların görevi, bireylere bilimsel araştırma yapma imkânı sağlayarak, bilim ve sanat alanlarının ilerlemesine ve gelişmesine katkı sağlamaktır (Öz, 2002). Yeni üniversite reformuna göre artık Alman üniversitelerinde Lisans (Bachelor) ve Yüksek Lisans (Master) derecesiyle diploma uygulaması büyük ölçüde tamamlanmıştır. Çok az sayıda üniversitede halen diploma mezuniyeti devam etmektedir.

Almanya'da yükseköğretim kurumlarını sekiz başlık altında toplamak mümkündür (KMK, 2015). Bunlar:

- **Üniversiteler (Universität):**

Üniversiteler çeşitli disiplinleri de içermektedir (din, felsefe, tıp, spor).

- **Teknik Üniversiteler (Technische Universität /Technische Hochschule):**

Teknik alanda eğitim veren yükseköğretim kurumlarıdır.

• **Eğitim Yüksek Okulu (Pdagogische Hochschule):**

Sadece Baden-Württemberg eyaletinde bulunan yükseköğretim kurumudur. İlkokul (Grundschule), Hauptschule, Sonderschule (zel eğitim), kısmen Realschule ve Gymnasiumun ilk sınıfları için ğretmen yetiştirir.

• **Sanat Yüksekokulu (Kunsthochschule):**

Sanat dallarında bilimsel eğitim veren yükseköğretim kurumudur.

• **Müzik Yüksekokulu (Musikhochschule):**

Müzik alanında bilimsel eğitim veren yükseköğretim kurumudur.

• **Meslek Yüksekokulu (Fachhochschule):**

Teorik ğretimin yanında büyük ölçüde uygulamaya yönelik araştırma ve geliştirme çalışmalarına yer veren yükseköğretim kurumlarıdır.

• **İdare Meslek Yüksekokulu (Verwaltungsfachhochschule):**

Kamu kuruluşları için idari personel yetiştiren yükseköğretim kurumlarıdır.

Almanya’da yükseköğretimin amaç ve görevleri. Almanya’da yükseköğretimin amaı, öğrencilere seçmiş oldukları bölümde gerekli teknik bilgi, beceri ve yöntem sunarak onları ileriki mesleki hayatlarına hazırlamaktır. Görevi ise gerekli bilimsel çalışma yöntemlerini öğrencilere aktararak onların bilimsel araştırma ve inceleme yapmalarına yardımcı olmaktır (EURYDİCE, 2017).

Almanya’da mesleki ve teknik eğitim. Alman eğitim sisteminde meslek eğitimi önemli bir yer kapsamaktadır ve başarılı oluşundan dolayı farklı ülkeler tarafından da örnek alınabilmektedir (Yazıcı, Türkmen ve Aydemir, 2015). Başarılı olma sebebi ise öğrencilerin almış olduğu eğitim ile iş hayatına başlamaları arasında var olan dengedir (Aykaç, 2002). Almanya’nın mesleki eğitimi ‘‘Duales Sistem’’ (ikili eğitim sistemi) olarak bilinmektedir. Duales Sistem teorik eğitim ile uygulamalı eğitim kombinasyonundan oluşmaktadır. Öğrenci Duales Sistemde haftada 1-2 gün sürekli teorik eğitim alırken haftanın diğer günleri işletme

içi eğitimi almaktadır. Duales Sistem ileride yapılacak olan mesleğe ilişkin bilgi ve beceri kazandırmakla birlikte bu tür eğitimi alan gençlerin iş hayatına başlama imkânını arttırmaktadır (Aykaç, 2002). İkili sistemin özelliği, küçük ve orta büyüklükteki şirketlerle kamu meslek okulları arasındaki işbirliğidir (Ekşioğlu, 2017).

Almanya’da zorunlu eğitim 18 yaşın tamamlanmasıyla sona ermektedir. Ortaöğretimin I. kademesini tamamlayan ve Gymanasiale Oberstufe’ye devam etmeyen her öğrenci zorunlu eğitimin kalan kısmını ortaöğretimin II. kademesinde yer alan Mesleki Öğretim Okullarından (Berufsbildende Schulen) birini seçerek zorunlu eğitimini tamamlamaktadır.

Mesleki Öğretim Okulları aşağıda belirtilen okullardan oluşmaktadır:

• **Berufsschule (Yarı Zamanlı Meslek Okulu):**

Berufsschule’de öğrencilerin eğitimi Dualist Sistem şeklinde işlemektedir. Öğrenciler eğitim sürecinde zamanlarının üçte ikisini işletme içerisinde geçirirken kalan üçte bir zamanlarını da Berufsschule de teorik eğitim alarak geçirmektedirler. Berufsschule’lerde eğitim süresi 2 yıl ile 3,5 yıl arası sürmektedir (Büchter, 2018). Öğrenciler Berufsschule’den iki şekilde mezun olmaktadır. Başarılı olan öğrenciler kalfa sınavı (Gesellenprüfung) ile mezun olurken, daha az başarı gösteren öğrenciler ise çırak sınavı (Gehilfenprüfung) ile eğitim hayatlarını tamamlamaktadırlar. Mezun olan öğrenciler nitelikli işçi veya nitelikli eleman olarak öğrenmiş oldukları meslekte çalışmaya başlar. İsteyen ayrıca bir sınav daha vererek eğitim hayatını Fachschule’de devam ettirebilmektedir (Aytaç, 1999).

• **Berufsvorbereitungsjahr (Mesleki Hazırlık Yılı):**

Berufsvorbereitungsjahr’ın amacı öğrencilere mesleki teknik bilgi aktarımı sağlamaktır. Okul süresi bir yılı kapsamaktadır. Bu okula üç çeşit öğrenci profili devam etmektedir. Bunlardan ilkinde, ortaöğretimin birinci kademesini başarı ile tamamlayamamış öğrenciler yer almaktadır. İkinci grupta, ortaöğretim ikinci kademesinde tam zamanlı bir

meslek okuluna devam edememiş öğrenciler yer almaktadır. Son grupta ise uygulamalı eğitim için işletmelerde yer bulamamış öğrenciler yer almaktadır. Bu okulun çoğunluğunu ortaöğretimin birinci kademesinde öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler oluşturmaktadır (Aytaç, 1999). Berufsvorbereitungsjahr'dan mezun olan her öğrenci Hauptschule'den mezun oluş derecesine eşdeğer bir mezuniyet belgesi elde edebilme hakkına sahiptir (Ahnen, 2006).

• **Berufgrundbildungsjahr (Bir Yıllık Mesleki Eğitim):**

Berufgrundbildungsjahr'ın eğitim süresi bir yıl sürmektedir. Bu bir yıllık eğitim süresi öğrencilerin daha sonra devam edecekleri mesleki eğitimin ilk kademesini oluşturmaktadır. Öğrenciler hem uygulamalı hem de teorik kısmını içeren bir temel yetiştirmeden geçerler. Bu bir yıllık eğitim süreci mesleki eğitimin bir kısmı olarak kabul edilip öğrencilerin devam edecekleri okula bir yıl daha az gitmelerini sağlamaktadır (Aytaç, 1999).

• **Berufsfachschule (Tam Zamanlı Meslek Okulu):**

Berufsfachschule'ler tam zamanlı mesleki okullardır. Bu okullar öğrencilere bir ya da birden fazla mesleği tanıtarak, seçtikleri bir meslekten mezun etmeyi amaçlamaktadır. Öğrenciler bu okullarda mesleki temel bilgiler ve seçmiş oldukları branşta tam mesleki yetişme imkânı elde ederler. Bu okullar farklı branşlara göre düzenlenmiştir. Branşlar arasında yabancı dil, ticaret, sanat, endüstriyel ve teknik, el sanatları, ev ekonomisi, sağlık gibi alanlar yer almaktadır.

Bu okullara giriş şartı olarak Hauptschule veya Realschule'den mezun olmak yeterlidir. Başarı ile mezun olanlar diğer okullara (Fachhochschule) geçme imkânı elde ederek eğitim hayatlarına devam edebilirler. Eğitim süresi seçilen branşa göre bir ile üç yıl arası değişiklik göstermektedir (EURYDICE, 2017).

• **Berufsaufbauschule:**

Hauptschule'den mezun olup işletmelerde mesleki eğitim almış olan öğrenciler, almış oldukları mesleki alanda Berufsaufbauschule'ye devam edebilmektedirler. Berufsaufbauschule'ye devam eden öğrenciler genel ve mesleki branş bilgilerin yanında daha üst düzeyde mesleki beceri kazanma imkanı bulurlar (Aytaç, 1999).

Berufsaufbauschule eğitim açısından ikiye ayrılmaktadır. Tam zamanlı Berufsaufbauschule'lerin olduğu gibi yarı zamanlı Berufsaufbauschule'ler de bulunmaktadır. Tam zamanlı Berufsaufbauschule'lerin eğitim süresi 1-1,5 yıl arası değişip haftalık 34 saat eğitim vermektedir. Yarı zamanlı Berufsaufbauschule'ler ise dualist eğitime paralel olarak eğitim verip 3-3,5 yıl arası değişip haftalık 12 saat eğitim vermektedir. Berufsaufbauschule diploması Realschule'den alınan diplomayla eşdeğerdir.

• **Fachoberschule (Teknik Lise):**

Fachoberschule, öğrencilere bir meslek dalında, daha ileri seviyede teorik ve uygulamalı eğitim veren bir okul çeşididir. Bu okuldan mezun olan öğrenciler yüksekokula devam etme hakkına sahip olurlar. Fachoberschule'ye gitmek için öğrenciler Sekundarstufe I. 10. sınıfından sonra Realabschluss veya buna benzer bir diploma alması gerekir. Bu okul Sekundarstufe II. 11. ve 12. sınıflarını kapsamaktadır (Aytaç, 1999; EURYDİCE, 2017).

• **Fachgymnasium (Üst Düzey Mesleki Lise):**

Fachgymnasium'u diğer Gymnasium'dan ayıran temel özellik ise 5-10 sınıfları kapsamamasıdır. Fachgymnasium normal Gymnasium'un Sekundarstufe II. de verdiği eğitimi mesleki eğitim ile birlikte sunmaktadır. Fachgymnasium'lar mesleki eğitimin en tepesinde eğitim verip, eğitim süresi 3 yıl sürmektedir (EURYDİCE, 2017). Bu okullar genel veya bir meslek dalında öğrencilere yükseköğretime giriş sağlar. Fachgymnasium'a devam edebilmek

için Sekundarstufe I. kademesinin 10. sınıfını bitirmek veya buna denk bir diplomaya sahip olmak gerekir (Aytaç, 1999).

• **Fachschule:**

Fachschule'ler mesleki eğitim bilgisi olan öğrencilere, bir meslek branşında derinlemesine eğitim veren okullardır. Bu okullar tam zamanlı ve yarı zamanlı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Tam zamanlı öğretim yapan okullarda eğitim süresi en az 1 yıl sürerken, yarı zamanlı öğretim yapan okullarda ise bu süre iki veya üç yıl sürmektedir (Aytaç, 1999).

Almanya'da mesleki eğitimin amaç ve görevleri. Almanya sanayileşmeyle birlikte mesleki eğitime çok önem vermekle birlikte başka ülkeler tarafından örnek alınan bir ülkedir. Almanya'daki mesleki ve teknik eğitimin amacı, teknolojinin hızla ilerlediği dünyada kişinin öğrenmiş olduğu mesleği en üst seviyede yapması için gerekli mesleki, teknik, beceri gibi tüm nitelikleri ders içinde bireye sunmaktır.

Dualist sistemin temel amacı ise, teorik meslek bilgisinin yanında öğrencilere pratik mesleki becerileri kazandırarak her iki yönden gelişimlerini sağlamaktır (Bolat, 2017). Tüm bunları yaparken öğrencilerin istekleri, yetenekleri, okulda gösterilen performansları dikkate alınmaktadır.

Kademeler Arası Geçiş

Bu alt başlıkta Almanya'da ve Türkiye'de kademeler arası geçiş ele alınacaktır. İki ülkenin eğitim sisteminde okulöncesi eğitimden yükseköğretime kadar farklı öğretim kademeleri mevcuttur. Bu kademeler arası geçişlerle ilgili geçmişte çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında Turan, K. (2005); Koçak, M. (2012); Bal, B. ve Başar, E. (2014) ve Erman, Y. ve Boobekova, K. (2016) gibi araştırmacılar yer almaktadır.

Türkiye’de kademeler arası geçiş. Bu alt başlıkta Türk eğitim sisteminde kademeler arası geçişte uygulanan yöntemler ve sınavlara yer verilecektir.

Türkiye’de okulöncesinden ilkokula geçiş. Okulöncesi eğitimden ilköğretim kurumlarına geçişte çocuklara herhangi bir sınav uygulanmamaktadır. Okula başlama yaşı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sınıflandırılmıştır (MEB, 2017). Bu sınıflandırmaya göre;

- 59 ay çocuklar hiçbir şartla birinci sınıfa kayıt olamazlar.
- 60-65 ay arası çocuklar zorunlu olmamakla birlikte isteğe bağlı ve veli dilekçesi ile birinci sınıfa kayıt olabilmektedir.
- 66-68 ay arası çocuklar için birinci sınıfa başlamak zorunlu fakat çocuklar veli dilekçesi ile kayıt olmayabilir.
- 69-71 ay arası çocuklar için birinci sınıf zorunlu fakat çocuklar doktor raporu ile kayıt olmayabilir.
- 72 ay ve 73 aydan daha büyük çocuklar için ise birinci sınıfa başlamak zorunludur.

Yaşı gelen çocukların e-okul sistemi üzerinden ikametgâhlarına en yakın okula kayıtları yapılmaktadır.

Türkiye’de ilkokuldan ortaokula geçiş. Türkiye’de ilkokuldan ortaokula geçişte öğrenciler herhangi bir sınava tabi tutulmadan geçiş yapabilmektedirler. Öğrencilerin imam-hatip ortaokulları ile genel ortaokullar arasında tercih yapmaları gerekmektedir. Her iki ortaokul girişi için de özel bir koşul aranmamaktadır.

İlkokuldan ortaokula geçişte daha çok okulun eve yakın olması, öğretmenler hakkında olumlu duyular, güvenlik ve benzeri faktörler ebeveynlerin çocukları için okul tercih etmesinde etkili olmaktadır (Aslan ve Küçüker, 2010 akt. Küçüker, 2017).

Türkiye’de ortaokuldan liseye geçiş. Ortaokuldan liseye geçişte Türkiye’de birçok sistem uygulanmıştır. Uygulamalar bazen kendini yenileme ve geliştirme ihtiyacından

doğduğu gibi bazen de siyasi ve toplumsal gündemin etkisi ile yapılmıştır. Bu sebeple, eğitim sistemini ülkedeki bireylerin gereksinimlerini karşılayacak aynı zamanda günümüz koşullarına uyum gösterecek öğrenciler yetiştirmek için Türk eğitim sisteminde bazı reformlar yapılmıştır. (Dinç, Dere ve Koluman, 2014).

Günümüzde öğrencilerin kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir üst kademe olan liseye geçiş yapmaları sağlanmaktadır (MEB, 2018).

Milli Eğitim Bakanlığı giderek artan genç nüfusun eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kademeler arası geçiş uygulamalarında genellikle yerleştirme için çoktan seçmeli sorulardan oluşan merkezi sınavları kullandığı görülmektedir. Ortaokul kademesinden lise kademesine geçiş için şimdiye kadar şu sınavlar uygulanmıştır:

- Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) 2004-2008
- Seviye Belirleme Sınavı (SBS) 2008-2013
- Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş (TEOG) 2013-2017
- Liselere Geçiş Sistemi (LGS)

Zaman içerisinde ortaöğretime geçiş sınavlarının isimleri ve içeriği değişmiş olmakla birlikte, öğrencilerin yanı sıra eğitimcileri ve aileleri de yakından ilgilendirmektedir. Ayrıca bu tür merkezi sınavlar eğitim-öğretim sürecine yönelik ön çalışmaları, planlamaları, düzenleme ve yürürlüğe koyma kısımlarını da büyük oranda etkilemektedir (Sarier, 2010).

2004-2008 yılları arasında OKS (Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı) uygulanmıştır. Amaç sınavların tek çatı altında toplanmasını sağlamaktır. Fakat öğrenci başarı seviyesinin değerlendirilmesinde okulda uygulanan eğitimin değerini arttırmak ve merkezi sınav sistemini tek bir sınav olmaktan çıkarmaktır. Fakat 2009-2013 yılları arasında merkezi sınav olarak ortaokulların her sınıf seviyesine dağıtılarak SBS (Seviye

Belirleme Sınavı) uygulanmıştır. Uygulamaya başlanan yıl SBS sadece 8. sınıfları kapsayacak şekilde düzenlenmiş olup bunun gerekçesinde zaten var olan sınav stresini daha da arttırmamak amacıyla merkezi sınav sistemine 6. ve 7. Sınıflar dâhil edilmemiş. Fakat yapılan bu düzenleme kalıcı olmamıştır (Zayımoğlu- Öztürk, 2014).

Ortaokul kademesinden lise kademesine geçiş için uygulanan Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş (TEOG) sınavı 2017-2018 öğretim yılında son kez uygulama bulmuştur. Bu sisteme göre TEOG sınavından elde edilen puan, öğrencilerin 6. 7. ve 8. sınıf sonlarında aldıkları başarı notları ile iki merkezi sınav puanlarının toplamının ikiye bölünmesiyle elde edilen puana göre öğrenciler okullara yerleştirilmekteydi (Dinç, Dere ve Koluman, 2014).

TEOG'un kalkmasıyla birlikte yeni sistem 2018-2019 yılında ilk kez uygulama bulmuştur. Öğrenciler artık yeni sistem olan LGS (Liselere Geçiş Sistemi) ile liselere geçiş yapmaktadır. Sınav iki oturumdan oluşup sadece 8. Sınıfın eğitim programları esas alınarak uygulanacaktır (MEB, 2018). İki oturumlu olması sebebiyle 1974 yılında uygulanan Merkezi Sınavlı Model'e benzerlik göstermektedir (Atılğan, 2018).

Türkiye'de liseden yükseköğretime geçiş. Ortaöğretimden yükseköğretime geçişte de 2017 yılında bir takım değişiklikler yapılmıştır. Şimdiye kadar karma ve sınavsız geçiş sistemleri birlikte uygulama bulmuştur. Buna göre ortaöğretim başarı notlarına göre hesaplanan puan ve iki aşamalı yapılan merkezi sınavlarda alınan puan (YGS ve LYS) beraber hesaplanarak adayların yükseköğretime geçişi sağlanmaktadır (Küçüker, 2017).

Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavları (LYS) iki aşamalı uygulanmıştır. İlk aşamada YGS puanları; açık öğretim ve ön lisans programlarına girişte ve LYS'ye girebilmek için baraj olarak kullanılmıştır. İkinci aşama olan LYS ise lisans programlarına öğrenci yerleştirmekte kullanılmıştır. LYS Haziran ayı içerisinde iki hafta sonunda 5 alanda yapılan 5 sınav şeklinde yapılmıştır (ÖSYM, 2017a).

Yeni sisteme göre artık 2018-2019 öğretim yılında YGS ve LYS sınavları yapılmamıştır. Onun yerine, üniversiteye geçişte YKS (Yükseköğretim Kurumları Sınavı) getirildi. 2018-2019 yılında ilk kez uygulama bulan YKS, dil sınavından ayrı olarak Haziran ayının bir Cumartesi günü yapılmış olan iki oturumlu bir sınavla gerçekleştirilmiştir. Ertesi gün ise tek oturum olan ve 80 sorudan oluşan Yabancı Dil Sınavı gerçekleştirilmiştir. İlk oturumda Temel Yeterlilik Testi (TYT) yer almıştır. TYT Türkçe ve Temel Matematik sorularından oluşmaktadır ve bütün adayların girmesi zorunludur. Sorular Milli Eğitim Bakanlığı ortak müfredatı içerisinden olmuştur. Cumartesi günü öğleden sonra da ikinci oturum gerçekleşmiştir. İkinci oturumda öğrencilerin lise müfredatına dair bilgisi test edilmiştir. Alan Yeterlilik Testleri (AYT) uygulanmış ve sorular müfredata dayalı olmuştur.

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimde kademeler arası geçiş. Mesleki-teknik ortaöğretimin 4 yıllık eğitimini tamamlayan öğrenciler TYT’ye girerek 150 puan ve üzeri aldıklarında kendi alanlarıyla ilgili ön lisans programlarını tercih edebilirler. Yüksekokula devam ederek ileri düzeyde mesleki eğitim alan öğrenciler için bu eğitim alanı tamamlanırken ön lisans öğrencileri dikey geçiş yaparak lisans derecelerine sahip olma imkânını bulurlar.

Almanya’da kademeler arası geçiş. Bu alt başlıkta Alman eğitim sisteminde okulöncesinden yükseköğretime kadar olan kademelerde geçişlere yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Almanya’da okulöncesinden ilköğretime geçiş. Almanya’da okulöncesinden ilköğretime geçişte eyaletler arası farklılar kendini göstermektedir. Bazı eyaletler çocukların okula başlayabilmesi için yaşını beklerken bazı eyaletler dil gelişimi ve başka kriterleri de dikkate almaktadır. Genellikle çocuklarda okul öncesinde fark edilen sorunları gidermek için ilköğretime kadar bireylere özel dil kursları teşvik edilir. Amaç, dil öğrenimindeki eksikliği ilköğretime kadar ortadan kaldırmak ya da en aza indirmektir. Aksi takdirde bireyler okula bir

yıl gecikmeli başlatılmaktadır. Çocuklarda bulunan dil sorunları genellikle evde anadili Almanca olmayan yabancı kökenli ailelerde ve eğitim seviyesi düşük olan ailelerde ortaya çıkmaktadır. Araştırmalar eğitim seviyesi yüksek olan ailelerde ve evde Almanca anadili olan ailelerdeki çocukların birinci sınıfa tam zamanında başlatıldığını göstermektedir. Bu sonuç da dil öğrenimin ilköğretime geçiş için önemli bir faktör olarak ele alındığını göstermektedir (Die Autorengruppe, 2016).

Almanya’da ilköğretimden ortaöğretim I. kademeye geçiş. İlköğretimden ortaöğretim birinci kademeye geçiş kısmı iki bölüm halinde incelenmiştir. Birinci bölümde iki kademe arasında geçiş ele alınırken ikinci bölümde ortaöğretimin birinci kademesi içerisinde yapılabilen geçişler ele alınmıştır.

İlköğretimin sonunda ortaöğretimin birinci kademesine geçiş Alman eğitim sisteminde önemli bir eleme kararını yanında getirmektedir. Bu kararın alınabilmesi için birçok faktör de göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitim sistemindeki bu geçiş, beraberinde iki tane sorun ortaya çıkarmaktadır. İlk olarak, öğrencilerin gereksinimleri ve okulun bireyden beklentisi birbiriyle uyum içerisinde olması gerekmektedir. Ortaöğretime geçiş zamanı sabit iken, devam edilecek okul türü ise daha seçilmeyi beklemektedir. İkincisi, eğitim süreçlerinin birbiriyle bağlantı içerisinde olması sağlanmalıdır. Çünkü her aşama, okul içi ve okul dışı öğrenmenin devamına odaklanmaktadır (Faust, 2011).

Bir diğer önemli faktör ise not sistemidir. İlkokulun ilk iki yılında bireylere not verilmez, sadece öğrenci başarıları gözlemlenir. Bireye sınıf tekrarı da yaptırılmaz. İlkokulun 3. ve 4. sınıfına gelindiğinde ise gözlemin yanında bireyin derslerde göstermiş olduğu performansa da not verilir. Birey değerlendirilirken sadece sınavlardan alınan puanlar dikkate alınmaz. Bu değerlendirme; sınav, öğrencinin başarı durumu ve öğretmenin yapmış olduğu

gözlemlerde dikkate alınarak yapılmaktadır. Yani birey bir bütün olarak ele alınıp değerlendirilir (Dinçer, 2014).

İkinci bölüm, ortaöğretim I. kademe okullar arası geçiş sistemine bakıldığında üç model karşımıza çıkmaktadır. Okullar arası geçiş, bireylerin ortaöğretime geçtikten sonra 5. ve 6. sınıflarda yapılan yönlendirme çalışmalarıyla (Orientierungsstufe) sağlanmaktadır. Birinci modelde öğrenci isterse Realschule 5. sınıftan Gymnasium 6. sınıfa geçebilmektedir. Geçişin sağlanabilmesi için 5. sınıfın sonunda Almanca, İngilizce ve Matematik not ortalaması 2,33 olması gerekmektedir. Bu şartı yerine getiren birey Realschule'den Gymnasium'a geçebilmektedir. İkinci modelde ise öğrenci isterse Hauptschule'den Gymnasium'a geçiş yapabilmektedir. Bunun için Gymnasium giriş sınavını geçmesi gerekmektedir. Geçişler arasında bu en zor olanıdır. Çünkü iki okul arasında bulunan Realschule atlanıp doğrudan Gymnasium'a geçiş yapılmaktadır. Son modelde ise birey isterse Hauptschule'den Realschule'ye geçiş yapabilmektedir. Ancak bunun için Realschule 5. sınıfın sonunda Almanca, Matematik ve İngilizcede not ortalamasınının 2,0 olması gerekmektedir. Bunu başardığı takdirde Realschule'ye devam edebilmektedir (Altın, 2017).

Alman eğitim sistemindeki bu geçişler gösteriyor ki, hangi okula gidilirse gidilsin doğru yönlendirme sayesinde birey kendisi için en uygun olan okula devam edebilmektedir. Son olarak söylenebilir ki; Almanya'da ilköğretimden ortaöğretimin birinci kademesine geçişin en önemli özelliği, merkezi bir sınavın bulunmamasıdır (Dinçer, 2014).

Almanya'da ortaöğretim I. kademedan ortaöğretim II. kademeye geçiş. Almanya'da ortaöğretim birinci kademesinde Gymnasium ve Gesamtschule'nin 10. sınıfını başarı ile tamamlayan öğrenciler ile Hauptschule ve Realschule'nin 10. sınıfında belirli bir başarı seviyesi gösteren öğrenciler ortaöğretimin ikinci kademesine devam edebilme hakkına sahiptirler (Aytaç, 1999). Bu gösteriyor ki Almanya'da hangi okul türüne devam edilirse

edilsin, ortaöğretim ikinci kademe için gerekli akademik başarıyı gösteren ve gerekli niteliklere sahip olan her birey bir üst kademeye geçebilmektedir.

Almanya’da ortaöğretimin II. kademesinden yükseköğretime geçiş. Almanya’da ortaöğretimin sonunda Abitur ya da Allgemeine Hochschulreife denilen “Olgunluk Derecesi”ni kazanan her öğrenci yükseköğretime geçme hakkını elde etmektedir. Abitur sınavını geçen öğrenci bütün üniversitelere ve tüm yükseköğretim programlarına girebilmektedir. Ortaöğretimin ikinci kademesi iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama bir yıllık giriş aşamasını oluştururken ikinci aşama iki yıllık nitelik aşamasını oluşturmaktadır (KMK, 2017).

Almanya’da mesleki eğitimde kademeler arası geçiş. Almanya’da mesleki ve teknik eğitim öğrencilerine kademeler arası geçiş konusunda onları başarıya götürecek seçenekler sunmaktadır. Kultusministerkonferenz’de alınan karar ile birçok meslek dalında yükseköğretime giriş yeterliliği kazanılarak devam edilebilmektedir. Üst düzey mesleki lise (Fachgymnasium) üç yıllık bir eğitim süreci sunmaktadır. Bu okulda başarılı bir profile sahip öğrenciler orta derece bir mezuniyet belgesi elde ederek Gymnasiale Oberstufe’ye (Abitur) hak kazanırlar (Eurydice, 2017).

Tam zamanlı meslek okulunda (Berufsfachschule) iki yıllık eğitimini başarı ile tamamlayan öğrenciler Fachoberschule’ye (Teknik Lise) devam etme ve sonrasında Fachhochschule’ye (Meslek Yüksekokulu) geçiş yapma hakkını kazanırlar (Aytaç, 1999).

Beufsaufbauschule’de iki yıllık tam zamanlı eğitim alındığında Fachabitur (branşa bağlı Yükseköğretim olgunluğu) belgesine sahip olunurken, ikinci bir yabancı dil eğitimi alındığı takdirde ise Abitur belgesine sahip olunmaktadır (EURYDICE, 2017; Aytaç, 1999).

BÖLÜM III: Yöntem

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırmada izlenen bilimsel yaklaşımın; araştırma modeli, veri toplama teknikleri ile verilerin çözümlenmesi gibi başlıklar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminde kademeler arası geçişlerde benzerliklerin ve farklılıkların araştırıldığı bu çalışmada, var olan bir durumun ortaya konması amaçlandığından nitel araştırma yöntemlerine başvurulmuştur.

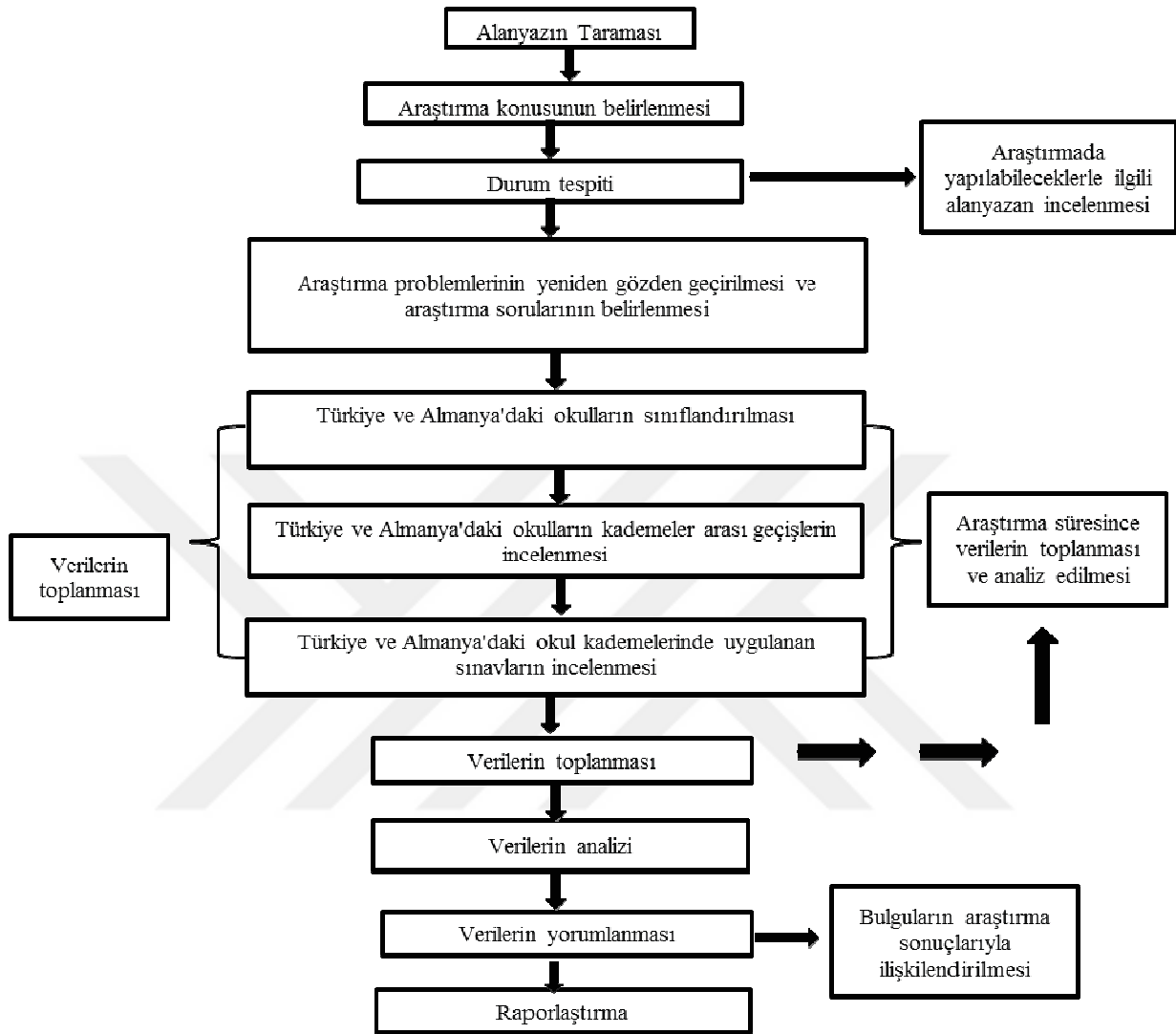
Nitel araştırma modeli; doküman analizi, görüşme ve gözlem gibi nitel yöntemlerin kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Bu sayede olaylar ve algılar doğal ortamlarında bütüncül bir şekilde ortaya konulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Yapılan çalışma karşılaştırmalı eğitim araştırması olduğundan nitel araştırma kapsamında belge tarama/doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Doküman analizi, araştırılması amaçlanan olgu veya olgular üzerine bilgi içeren tüm yazılı kaynakların incelemesini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında farklı yaklaşımlar yer almaktadır. Kullanılan yaklaşımlar arasında yatay, dikey, problem çözme, tanımlayıcı, açıklayıcı, değerlendirici ve örnek olay yaklaşımları yer almaktadır (Delibaş, 2007). Yapılan bu çalışmada yatay yaklaşım ile tanımlayıcı yaklaşım kullanılmıştır. Yatay yaklaşım, araştırmacıya çeşitli ülkelerin eğitim sistemlerinin farklı unsurlarını paralel bir şekilde bütüncül olarak incelenmesine imkân tanımaktadır (Erdoğan, 2006). Farklı ülkelerin eğitim sistemlerindeki unsurların ayrı ayrı ve birlikte incelenmesine olanak tanımaktadır. Bu çalışmada yatay yaklaşım çerçevesinde Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sistemi; okul türleri, eğitim kademelerinin süresi, kademeler

arası geište uygulanan sınav öğeleri açısından benzerlik ve farklılıklarına göre incelenmiş ve tartışılmıştır. Tanımlayıcı yaklaşım ise, iki ya da daha fazla ülkenin eğitim sistemleri ile ilgili literatürü inceler ve inceleme sonrası benzerlikleri ve farklılıkları karşılaştırma olanağı sağlamaktadır (Ültanır, 2000). Tanımlayıcı verilerin toplanması karşılaştırmalı eğitim için önemli bir işlev haline gelmektedir. Tanımlayıcı yaklaşımın amacı, mevcut koşulların ve değişkenler arasındaki ilişkilerin tanımını yapmaktır (Phillips, 2006). Yapılan bu çalışmada da Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sistemi ile ilgili literatür incelendi, ardından elde edilen benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılmıştır.

Bu araştırmaya ilişkin izlenen süreç Şekil 4'deki gibi desenlemiştir:

Şekil 4. Araştırmaya ilişkin izlenecek süreç (Tekgöz, 2017)

Veri Toplama Teknikleri

Yapılan araştırmada tarama tekniğine göre karşılaştırmalı bir çalışma yapıldığından evren ve örneklem kısımları yer almamıştır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak belgesel tarama tekniği kullanılmıştır. Belgesel tarama var olan kayıt ve belgelerden veri toplanmasını sağlayan bir tekniktir. Belgesel tarama belli bir hedef için dokümanları bulma, araştırma, inceleme ve son olarak da değerlendirme işlemlerini içerisinde barındırır (Karasar, 2016).

Belgelerden yararlanabilmek ayrı bir öneme sahiptir. Hangi dokümanların çalışma için değerli olduğu ve veri olarak hangi kaynakların kullanılacağı belirlenen araştırma problemi ile yakından ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu araştırmada kullanılan veriler kütüphanelerden, arşivlerden ve internet sitelerinde bulunan dokümanlardan elde edilmiştir. Diğer aşamalar için kolaylık sağlaması açısından bilgisayar ortamında farklı dosya isimleri oluşturulmuştur. Dosya ismi ile yakından ilişkili veriler bu dosyalara kaydedilerek bir dizin oluşturulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Bu aşamada araştırmalar sonucu elde edilen veriler analiz edilerek rapora dönüştürülür. Elde edilen verilerin çözümlemesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu teknik ortaya çıkan temalar arasında ilişki kurma ve tahminde bulunma gibi boyutları yapabilmeyi araştırmacıya sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Karşılaştırmalı eğitimin yatay yaklaşımına uygun olarak benzerlik ve farklılıklar analiz edilmiştir. Yapılan çalışmada araştırma sorularından yola çıkılarak verilerin çözümlemesi için bir plan oluşturulmuştur. Ardından bu plana göre veriler önce ayıklanıp düzenlenmiş, sonra farklılıklar ve benzerlikler belirlenmiş ve son olarak karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Betimsel analizde ulaşılan veriler araştırma sorularının belirlediği konulara göre düzenlenir. Amaç, bulguları yorumlanmış ve düzenlenmiş bir şekilde sunmaktır. Bunun için veriler önce bir düzen içerisinde ve açık şekilde betimlenir. Ardından ise bu betimlemeler açıklanır ve yorumlandıktan sonra amaçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016)

BÖLÜM IV: Bulgular

Bulgular bölümünde; araştırmanın alt amaçları hipotezler doğrultusunda ve elde edilen veriler üzerinde yapılan çalışma sonuçlarına göre ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Türk ve Alman Eğitim Sistemlerinde Kademeler Arası Geçişlerin Karşılaştırılması

Bu bölümde çalışmanın ilk bölümünde değinilen alt problemlere dair araştırmalar yer almaktadır.

Kademeler arası geçiş yapılırken, öğrenci başarısını belirlemede, ölçme ve değerlendirme önemli bir rol oynamaktadır. Ölçme ve değerlendirme sayesinde, öğrencinin programın kendisinden beklediği başarıyı gösterip gösteremediği, ulaşması gereken bilgiye ulaşıp ulaşmadığı, gerekli beceri ve tutumları edinip edinmediği tespit edilir. Ölçme ve değerlendirme uygulaması öğrencilerin sahip olduğu bilgiyi ortaya çıkarmaya yönelik olması gerekir ki istenilen amaca ulaşılsın. Bu yüzden bu uygulama araç niteliğinde kullanılmaktadır. Ölçme ve değerlendirme eğitim-öğretim faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Değerlendirmenin sağlıklı olabilmesi için, sınav sonuçların objektif olması çok büyük önem arz etmektedir (Can, 2010).

Birinci alt probleme ait bulgular. Bu başlık altında Türk eğitim sisteminde kademeler arası geçiş için sınavların nasıl düzenlendiği incelenmiştir. İnceleme sırasıyla kademelere göre ilerlemiştir.

İlk olarak okul öncesi eğitime bakıldığında kademedeki çocuklara uygulanan herhangi bir sınav uygulanmamaktadır. Okul öncesi eğitimde çocuklara ilkökula başlamadan önce erken çocukluk dönemini en iyi şekilde tamamlayabilmelerine yönelik eğitim verilmektedir. Eğitim süreci yaş gurubu gereği daha çok oyun ve etkinlik ağırlıklıdır. Örgün eğitimin ilk

kademesi olan ilkokulda da okul öncesi eğitimde olduğu gibi öğrenciler bir sonraki kademeye geçiş için herhangi bir sınava tabii tutulmamaktadır.

Ortaokul kademesinden lise kademesine geçiş için LGS (Liseye Geçiş Sınavı) 1 Haziran 2018-2019 eğitim-öğretim yılında ilk kez uygulama bulmuştur. Sistemin ana düşüncesi liseye geçişte öğrencilerin merkezi sınav yerine daha çok yeteneklerine ve isteklerine göre liselere kayıt yapıldığı bir sistem olmasıdır. Yeni sistemde öğrenciler artık evlerine en yakın 5 okul tercih edecekler. İlk tercihlerine yerleştiremeyen öğrencinin ikinci tercihi dikkate alınıp süreç devam edecektir. Yeni sistemle aileler çocuklarını ortaokula gönderdiği anda hangi liseye devam edeceğini bilme imkânı yakalayacaktır. Bu da ortaokul ve lise arasında bağ kurulmasını sağlayacaktır. Nitelikli okullara gitmeyi düşünen öğrenciler ise "isteğe bağlı olarak" merkezi sınava girebileceklerdir. Sınavsız sistemde daha çok diploma notu baz alınıp, öğrencilerin sınava değil derslerine odaklanması hedeflenmektedir.

Sınav soruları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanarak öğrenci kendi ikamet ettiği ilde sınava girmiştir. Sınav iki bölümden, "Sözel Bölüm" ve "Sayısal Bölüm", oluşup Haziran ayında iki oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Sınavda çoktan seçmeli 90 soru yer almış olup öğrencilere toplamda $75+60 = 135$ dakika süre verilmiştir. Soru dağılımına bakıldığında sözel bölümde; 20 adet Türkçe, 10 adet T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, 10 adet Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve 10 adet Yabancı Dil sorusu olup toplamda 50 soru öğrencilere sorulmuştur. Sayısal bölüme bakıldığında ise; 20 adet Matematik ve 20 adet Fen Bilimleri olmak üzere toplamda 40 soru öğrenciler tarafından cevaplanması istenilmiştir.

Eğitim sisteminde yer alan eğitim-öğretim programlarının amaçları, öğrencilerin eğitim kurumlarında öğrendikleriyle neler yapabilecekleri üzerinde durmaktadır. Bu nedenle merkezi sınavla öğrenci alan liselerde yerleştirilme, 8.sınıf kazanımlarıyla beraber öğrenciye kazandırılması hedeflenen beceriler üzerine odaklanan bir sınav olacaktır (MEB, 2017).

Lise'den yükseköğretime geçişte uygulanacak olan YKS 2018-2019 öğretim yılında ilk kez uygulama bulmuştur. Sınav iki oturumdan oluşmaktadır.

Birinci oturumun uygulama aşamasına bakıldığında öğrencilere Türkçe ve Temel Matematikten 40'ar adet sorudan oluşan Temel Yeterlilik Testi uygulanmıştır. Sınav sonucuna göre adayların Temel Yeterlilik Testi Puanı (TYT-Puanı) hesaplanır. Her iki testin ağırlığı %50 olup TYT puanının oluşmasında eşit katkıya sahiptir. TYT puanı öğrencilerin ön lisans ve lisans programlarına kayıt yapabilmesi için baraj puanlarını belirler. Adaylar Temel Yeterlilik Testinden en az 150 puan aldıklarında bir ön lisans programını tercih edebilirler. Daha düşük puan alındığında adayların herhangi bir yükseköğretim kurumuna tercih hakkı bulunmayacaktır. TYT'den 180 puan ve üstü alan öğrenciler lisans programlarından birini seçme hakkına sahip olacaklardır. TYT'den 200 ve üstü puan alan öğrencilerin ise istekleri doğrultusunda puanları iki yıl geçerli kalacaktır.

İkinci oturumun uygulama aşamasına bakıldığında ise öğrencilere 40 adet Türk Dili ve Edebiyatı-Coğrafya 1, 40 adet Matematik, 40 adet Sosyal Bilimler ve 40 adet Fen Bilimleri sorularından oluşmak üzere toplamda dört test uygulanmaktadır. Testlerin ağırlık puanları ise aşağıdaki gibidir.

Sözel puanın hesaplamasında; Sosyal Bilimler testinin ağırlığı %50, Türk Dili ve Edebiyatı-Coğrafya-1 testinin ağırlığı %50'dir.

- Sayısal puanın hesaplanmasında; Fen Bilimleri testinin ağırlığı %50, Matematik testinin ağırlığı %50'dir.
- Eşit ağırlık puanın hesaplanmasında; Matematik testinin ağırlığı %50, Türk Dili ve Edebiyatı-Coğrafya-1 testinin ağırlığı %50'dir.

Adayların bir ön lisans programına yerleştirme işlemi Temel Yeterlilik Testi Puanına göre olmaktadır. Temel Yeterlilik Testi Puanı (TYT-Puanı) hesaplamasında Türkçe testi ve temel Matematik testleri eşit olarak %50'şer ağırlığa sahiptir.

Adayların bir lisans programına yerleşebilmesi için ise dört puan türü (Sözel, Sayısal, Eşit Ağırlık, Dil) esas alınmaktadır. Sözel, Sayısal, Eşit Ağırlık ve Dil puanları hesaplanırken TYT'nin etkisi %40 olmuştur. Buna göre (YÖK, 2018);

- Sözel puanın hesaplanması: Sözel Test %60 + Temel Yeterlilikler Testi %40
- Sayısal puanın hesaplanması: Sayısal Test %60 + Temel Yeterlilikler Testi %40
- Eşit Ağırlık puanın hesaplanması: Eşit Ağırlık Testi %60 + Temel Yeterlilikler Testi %40
- Dil puanının hesaplanması: Yabancı Dil Testi %60 + Temel Yeterlilikler Testi %40

YKS, 2018-2019 eğitim yılında ilk kez uygulama bulduğu için bilgilerde süreç içerisinde bir takım değişikliklerde beraberinde getirebilmektedir. Sınav sonrası yapılan analizlerde TYT oturumuna 2381412 aday AYT oturumuna 2019564 aday YDT oturumuna 131423 aday katılmıştır. TYT sınavına katılan adayların %83,06'sı AYT oturumuna %4,85'i de YDT'ye katılmıştır. TYT ve AYT oturumlarında matematik ve fen testi sorularında adayların doğru cevaplama oranının düşük olduğu görülmüştür.

Okul türlerine göre TYT'ye katılım oranlarına bakıldığında Anadolu liseleri %23 meslek liseleri %13,41 ile en yüksek okul türleridir. YDT oturumu incelendiğinde İngilizce ve Arapça dışındaki (Rusça, Fransızca ve Almanca) testlerde ölçülen yabancı dil bilgisi birbirine yakındır. Arapça testinden adaylar diğer testlere göre düşük başarı göstermişlerdir (ÖSYM, 2018).

Lise son sınıf (12.sınıf) öğrencilerinin “Yükseköğretim Kurumları Sınavı” hakkındaki görüşlerine bakıldığında, olumlu ifadelerin yanında olumsuz ifadelerde yer almaktadır. Olumlu ifadeler arasında; YKS’nin TYT bölümünden elde edilen 200 ve üzeri puanının iki yıl geçerli olması, sınavın haziran ayında yapılması ve oturum sayısının 6’dan 3’e düşürülmesi yer almaktadır. Olumsuz ifadeler arasında ise; YKS’nin ilk kez yapılacağından dolayı kargaşaya sebep olmayacağı, kurs merkezlerine olan ihtiyacı düşüreceği ve oturumlardaki soru sayıları ile verilen sürenin yeterli bulunduğu yer almaktadır (Maya ve Yakut, 2018).

Ayrıca ön lisans programlarından mezun olan öğrenciler DGS da (Dikey Geçiş Sınavı) elde ettiği başarı durumuna göre belirlenen kontenjanlar dâhilinde bitirdiği ön lisans programının devamı olan lisans programına geçiş yapabilmektedir.

İkinci alt probleme ait bulgular. Bu başlık altında Alman eğitim sisteminde kademeler arası geçiş için sınavların nasıl düzenlendiği incelenmiştir. İnceleme sırasıyla kademelere göre ilerlemiştir.

Almanya’da okul öncesinden ilkokula geçişte çocuklar doğrudan ilkokula geçememektedir. İllkokula geçebilmeleri için çocuklarda belirli kriterler gözetilmektedir. Okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş için belirtilen diğer kriterler ise:

- Bireyin kendi yetenek ve becerilerine yönelik olumlu bir benlik kavramı oluşturması ve öz yeterlilik sahibi olma.
- Performansla ilgili başarılarla ve başarısızlıklara karşı uygun atıfta bulunmak
- İlköğretime karşı yüksek öğrenme motivasyonu içerisinde olmak
- Bireylerin ilköğretime karşı uygun tutumlar sergilemesi örneğin öğrenme sevincinin varlığında duygusal bir bakış açısıyla kendilerini ifade etmek.
- İlköğretimde öğretme ve öğrenmeyle ilgili gerçekçi beklentilere erişebilmek, öğrenmenin ön şartlarındandır.

Genellikle okul öncesi kurumlardan ilköğretime geçen çocukların daha olumlu koşullara sahip oldukları belirtilmektedir (Hellmich, 2007).

İlkokuldan ortaöğretimin birinci kademesine geçişte Alman eğitim sisteminde çok belirleyici bir seçim kararı verilmektedir (Faust, 2011). Bu kadar önemli olmasının sebebi ise Almanya’da ortaöğretimin birinci kademesinde okulların Hauptschule, Realschule, Gymnasium ve Gesamtschule olarak ayrılmasıdır. Okulların eğitim- öğretim faaliyetlerinde öğrencilere sundukları zorluk derecesi Hauptschule’den Gymnasium’a kadar artış göstermektedir. Yani her okulun kendine özgü amaçları bulunmaktadır (Kantos, 2013).

Geçiş esnasında öğrencinin performansı bir bütün olarak değerlendirilirken dikkat edilecek bir diğer unsur ise bireysel düzeyde Matematik ve Almanca derslerinden elde edilen notlar ve bu iki ana dersten elde edilen not ortalamasıdır. Okul notları üç grup halinde kategorileştirilmiştir: (a) 1,0-2,4; (b) 2,5-3,0; (c) 3,1-6,0. Bu gruplama Kültür Bakanlığı yönergesine uygun olarak yapılmıştır. Belirlenen not ortalamasına göre bireylere kayıt yaptırabilecekleri okullar sınıf konferansı (Klassenkonferenz) tarafından tavsiye edilmektedir. Tavsiye niteliği Almanya’da eyaletten eyalete farklılık göstermektedir. Bazı eyaletlerde son kararı veliler vermektedir. Bu karar okulun tavsiyesine karşı gelse bile birey ebeveynin tercih ettiği okula devam eder. Fakat burada istenilen başarıyı çocuk gösteremezse, bu okuldan alınıp başarı düzeyi daha düşük olan bir okula devam ettirilir. Örneğin okul çocuğun Hauptschule’ye gitmesini ister, ebeveyn ise Realschule’ye kaydettirir. Süreç içerisinde bireyden Realschule’ye uygun akademik performans elde edilemezse çocuk buradan alınıp Hauptschule’ye devam ettirilir (Querversetzung). Bazı eyaletlerde ise son kararı okul vermektedir. Okul ve ebeveyn arasında anlaşmazlık yaşandığı takdirde ise, ebeveynlere daha kapsamlı bilgilendirme ve deneme dersi sunulmaktadır. Bazı eyaletlerde de okul ile ebeveyn birlikte ortak karar vermektedir (Faust, 2011). Gymnasium’a gitmeleri tavsiye edilen çocuklar Almanca ve Matematik dersinden en az 2,5 not ortalamasını elde etmeleri gerekmektedir;

Realschule'ye gitmeleri tavsiye edilen bireyler Almanca ve Matematik dersinden en az 3,0 not ortalamasını elde etmeleri gerekmektedir. Not ortalaması 3,0'dan daha düşük olan bireylere ise Hauptschule'ye gitmeleri tavsiye edilmektedir. . Matematik ve Almancadan elde edilen notların 4. Sınıfta yapılan tavsiye işleminde belirleyici bir rol oynadıkları görülmektedir (Kristen, 2002).

Ortaöğretimin birinci kademesinden ortaöğretimin ikinci kademesine geçişe bakıldığında her üç okul türünden geçiş yapılabilmektedir. Üç okul türünden geçişlere bakacak olursak:

1. Gymnasium'da 10. sınıfı başarı ile tamamlayan her öğrenci Gymnasium'un devamı olan ortaöğretim ikinci kademe de eğitim hayatına devam edebilmektedir.
2. Realschule'de öğrenci İngilizce yanında ikinci bir yabancı dil daha okuyup okulu başarı ile bitirirse ortaöğretimin ikinci kademesine geçmeye hak kazanmaktadır.
3. Son olarak öğrenci Hauptschule de 10-B diploması alırsa orta öğretim ikinci kademesine devam etme hakkı kazanmaktadır (Öz, 2001).

10-B diplomasına daha detaylı bir şekilde bakıldığında, Hauptschule'de alınabilecek en yüksek mezuniyet derecesi olduğu görülmektedir. Buradaki temel ilke, tüm derslerden tatmin edici derecede sonuçların mevcut olmasıdır. Ana derslerin (İngilizce, Almanca ve Matematik) birinde yeterli puan (ausreichend) alındığında bir diğer ana derste iyi notu (gut) alınması gerekmektedir. Diğer derslerde de en fazla iki derste yeterli puan (ausreichend) alınabilmektedir. Eğer üçüncü bir dersten yeterli puan (ausreichend) ya da eksik puan (mangelhaft) alındığı takdirde öğrenci diğer derslerden iyi (gut) veya çok iyi (sehr gut) notlarını alması gerekmektedir.

Son olarak ortaöğretimin ikinci kademesinden yükseköğretime geçiş şartına bakıldığında “Abitur” (olgunluk derecesi) karşımıza çıkmaktadır. Abitur sadece Gymnasium ve Gesamtschule adlı okullarda uygulama bulmaktadır.

Merkezi sınavın yapılmadığı Almanya’da Gesamtschule ve Gymnasium adlı okullarda 13 sınıfın sonunda yapılan ve 12. ve 13. sınıfın ders içeriğinden oluşan Abitur sınavlarındaki başarı sonucuna göre öğrenciler Yükseköğretime giriş hakkı elde edilmektedir (Koçak, 2012).

Öğrenci ortaöğretimin II. kademesinin sonunda sınav olacağı dersleri 11. sınıfın sonunda belirleyip 13. sınıfın sonunda bunlardan sınav olmaktadır. Bazı eyaletlerde ise 12. sınıfın sonunda sınava girilmektedir. Üç dersten yazılı sınav olurken bir dersten sözlü sınav olunmaktadır. Öğrenci dört dersi belirlerken üç görev alanını temsil edecek şekilde ders seçmek zorundadır. Görev alanları ise şunlardır:

- Dilsel-edebi-sanatsal görev alanı (Örneğin: Almanca, Yabancı Dil, Sanat, Müzik)
- Sosyolojik görev alanı (Örneğin: Coğrafya, Tarih, Sosyal Bilgiler/Siyaset, Felsefe, Ekonomi)
- Matematik-bilimsel-teknik görev alanı (Örneğin: Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Bilişim Bilimi)

Öğrenci seçeceği dersleri belirlerken şunlara dikkat etmelidir:

- en az iki ders yoğunlaştırılmış derslerden seçilmeli
- üç dersten ikisi Almanca, Yabancı Dil, Matematik veya bilimsel olmalı.
- her görev alanından en az bir ders seçilmiş olmalı

Sözlü sınav olunacak ders ise yazılı sınav olunan dersler harici bir ders olabilmektedir.

Ayrıca ortaöğretimin ikinci kademesine geçmeden önce öğrenci ikinci bir yabancı dil eğitimi almadıysa, ortaöğretimin ikinci kademesi boyunca ikinci bir yabancı dil eğitimi almak zorundadır (EURYDİCE, 2017).

Abitur sınavında diğer alışagelmış not sisteminden farklı bir not sistemi uygulanmaktadır. Artık notlar 1'den 6 yerine 1'den 15'e kadar sıralanan bir puan sistemi uygulanmaktadır. Uygulanan puan sistemi ise şöyledir (Aytaç, 1999):

- Çok iyi 15/14/13 Puan (= 1)
- İyi 12/11/10 Puan (= 2)
- Tatmin edici 9/8/7 Puan (= 3)
- Yeterli 6/5/4 Puan (= 4)
- Eksik 3/2/1 Puan (= 5)
- Yetersiz 0 Puan (= 6)

Sınavda öğrencinin 300 puan üzerinden en az 100 puan alması gerekmektedir. Kurallara göre, sınav soruları okul öğretmenleri tarafından belirlenip merkeze gönderilir. Merkez bunlar arasından sorulması istenilen soruları seçip onaylar ve tekrar okula geri gönderir. Bazı eyaletlerde ise Eğitim Bakanlığı tarafından tek tip sınav uygulanmaktadır. Sınav iki aşamada değerlendirilir. İlk önce adayın okulundan bir öğretmen değerlendirme yapar, ardından muhtemel bir istismarı ortadan kaldırmak için başka bir okulun öğretmeni sınavı değerlendirir. Başarılı öğrenciler sınav sonrası yükseköğretime giriş belgelerini (Allgemeine Hochschulreife, Abitur) kazanırlar. Öğrencinin diplomasına Abitur süresince göstermiş olduğu başarı notlarıyla birlikte Abitur sınavından elde edilen sonuçlar (temel ve yoğunlaştırılmış derslerden alınan puanlar ve ortalama not) öğrencinin diplomasında ayrıntılı bir şekilde gösterilir (EURYDİCE, 2017).

Öğrenci Abitur sınavına 1 yıl kala okuldan ayrıldığı takdirde final sınavına girme hakkını kaybetmektedir ve bu öğrenciler Fachhochschulreife almaktadırlar. Meslek lisesini bitirmiş derecesinde eğitim görmüş kabul sayılırlar.

Üçüncü alt probleme ait bulgular. Bu başlık altında Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminin benzer yönlerinin neler olduğuna dair bir inceleme yapılmıştır.

Almanya’da zorunlu eğitim 12 yılı kapsamaktadır. Zorunlu eğitimin 9 yılı genel eğitim diğer 3 yılı zorunlu mesleki eğitimi içerisine alacak biçimde düzenlenmiştir. Türkiye’de ise İlköğretim ve Eğitim kanununda yapılan değişiklik ile zorunlu eğitim 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren 12 yıla çıkarılmıştır. Bu kapsamda her üç kademe 4’er yıl süreyle düzenlenmiştir (Koçak, 2012).

İlkokul her iki ülkede 4 yıllık bir süreci kapsamaktadır. Türkiye’de ilkokul eğitim-öğretim süresince öğrencilere temel bilgi, beceri, ilgi, istidat ve kabiliyetlerini destekleyecek yönde eğitim verilmektedir (Kantos, 2013). Alman ilkokullarında çocukların sosyal, duygusal, psikomotor ve zihinsel gelişimlerini destekleyecek yönde temel eğitim verilmektedir.

Türkiye’de ortaokulun sonunda öğrenciler liseye devam edebilmek için LGS’ye girerken Almanya’daki öğrenciler her dört okul türünden Gymnasiale Oberstufe’ye devam edebilme hakkına sahiptir. Bunun için öğrencilerden beklenen başarı düzeylerini göstermeleri beklenir. Başarı düzeyleri ise Hauptschule’den 10-B diplomasını almak, Realschule’yi ikinci bir yabancı dil okuyup başarı ile bitirmek ve Gymnasium’un 10. sınıfını başarı ile tamamlamak olarak sıralanabilir (Bal ve Başar, 2014). Akademik açıdan ilerlemek istemeyen öğrenciler ise mesleki eğitim veren okullara devam ederler.

Türk eğitim sisteminde ortaöğretim kademesi bir bütün halindedir. Mesleki eğitim veren liselerin yanında akademik eğitim veren liseler bulunmaktadır (Turan, 2005). Akademik açıdan ilerlemek isteyen öğrenciler merkezi olarak yapılan LGS’ye girerek sonuçlarına göre evlerine en yakın 5 okul arasından tercihte bulunmaktadırlar. Sınav öğrencilerin akademik

başarısını belirlemede ve ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmelerinde önemli bir faktör olmaktadır.

Ortaöğretimden yükseköğretime geçiş sistemine bakıldığında Türkiye'de 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanan merkezi sınav YKS bulunmaktadır. Öğrenciler YKS'den elde ettikleri Temel Yeterlilik Testi Puanına göre yükseköğretim programlarından birine yerleşmektedir. Merkezi sınava girmeyen öğrenciler nitelikli olmayan herhangi bir liseye devam edebilmektedir. Merkezi liseye devam eden öğrenciler ise merkezi sınavdan en az 150 puan alarak bir ön lisans programına devam edebilirler.

Almanya'da ise öğrenciler yükseköğretim programlarından birine yerleşmek için Abitur sınavına girmektedirler veya meslek okullarına devam etmektedirler. Almanya'da ortaöğretim kademesi ikiye ayrılarak akademik eğitim veren Gymnasium ve mesleki eğitim veren okullardan oluşmaktadır. Almanya bir sanayi ülkesi olduğundan mesleki eğitime ayrı bir önem vermektedir. Hauptschule ve Realschule'den mezun olan öğrenciler 3-3,5 yıllık süreli mesleki eğitim görmektedirler. Meslek eğitimi sonrası öğrenciler eğitim aldıkları meslek branşında Fachabitur yaparak yükseköğrenim görme fırsatı bulmaktadır (Turan, 2005).

Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sistemindeki benzerlikleri daha net şekilde göstermek için aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 1

Türk Eğitim Sistemi ile Alman Eğitim Sistemindeki Benzerlikler

Türkiye	Almanya
- Zorunlu eğitim süresi 12 yıl	- Zorunlu eğitim süresi 12 yıl
- İlkokul süresi 4 yıl	- İlkokul süresi 4 yıl
- Öğrenciler liseye devam edebilmek için LGS'ye girerler	- Öğrenciler liseye devam edebilmek için istenilen başarıyı göstermeleri gerekir
- Öğrenciler YKS'ye girerek yükseköğretime devam ederler	- Öğrenciler Abitur sınavına girerek yükseköğretime devam ederler
- Mesleki eğitime 8. sınıftan sonra geçiş yapılabilir	- Mesleki eğitime 9. sınıftan sonra geçiş yapılabilir

Dördüncü alt probleme ait bulgular. Bu başlık altında Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminin farklı yönlerinin neler olduğuna dair bir inceleme yapılmıştır.

Almanya'da eğitim sistemi federal devletler tarafından düzenlenmektedir. Federal devletlerin eğitim ile ilgili sorumlulukları da Alman anayasasında (Deutsches Grundgesetz) tanımlanmıştır. Buna göre, eğitim mevzuatı ve yönetimi eyaletlerin sorumluluğunda bulunmaktadır (Kantos, 2013). Almanya'da 16 eyalet bulunduğundan merkezi bir eğitim bakanlığı bulunmamaktadır. Bu yüzden 16 ayrı eğitim bakanlığı mevcuttur. Eğitim sisteminin belirli bir düzen içerisinde ilerlemesine yönelik okullar ve eğitim için çerçeve sözleşmeleri bulunmaktadır. Bu sözleşmeleri yapan 16 Eğitim Bakanlığı Daimi Konferansı'nın görevi karşılaştırmalar yaparak eğitim sistemindeki bütünlüğü sağlamaktır (Ehmke, 2006'dan akt.

Kantos, 2013). Eyaletler kendi eğitim reformlarını yürütürken de Eğitim ve Kültür İşleri Bakanlığı Konferansı (Kultusministerkonferenz, KMK) önem taşıyan konularda ortak tavsiyelerde bulunarak eğitimde reformların hazırlanması konusunda işbirliği sağlamaktadır (Kantos, 2013).

Türk eğitim sistemi Alman eğitim sistemine nazaran merkezi bir yapıya sahip olup, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunuyla düzenlenmiştir. Milli Eğitim Temel Kanununda, eğitim ve öğretim hizmetinin devlet adına yürütülmesinden, gözetilmesinden ve denetlenmesinden Milli Eğitim Bakanlığı'nın sorumlu tutulduğu belirtilmiştir. Türk eğitim sistemi T.C. Anayasası, hükümet programları, eğitim ve öğretimi düzenleyen yasalar, Milli Eğitim Şuraları, ulusal program ve Kalkınma Planları esas alınarak düzenlenmiştir (Töremen, 2009).

Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminin zorunlu eğitim süresi 12 yıl sürmesine rağmen kademelerin süresi farklılık göstermektedir. Türk eğitim sisteminde 4+4+4 sistemi uygulanırken Alman eğitim sisteminde 4+6+3 sistemi uygulama bulmaktadır.

Okulöncesi eğitim her iki ülkede de henüz zorunlu değildir. Ancak Türkiye'de zorunlu olması şeklinde adımlar atılmaktadır. Okul öncesi eğitim Türkiye'de devlet okullarında parasız iken Almanya'da ödenen aylık ücret velinin gelir durumuna göre belirlenmektedir. Ayrıca Almanya'da okul öncesi eğitim kurumları genellikle belediyeler ve kiliseler tarafından açılıp Aile Bakanlığına bağlıdır. Okulun tüm giderleri de belediyeler tarafından karşılanmaktadır.

Almanya'da öğrenciler ilkökul eğitiminin sonunda; bilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda Hauptschule, Realschule, Gymnasium ve Gesamtschule olmak üzere dört okuldan birine devam ederler. Öğrenciler bu okullara 10. sınıfın sonuna kadar devam ederler. Bu süreç içerisinde veli, öğrenci ve okul yoğun iş birliği içerisinde (Erman ve Boobekova,

2016). Türkiye’de ise öğrenciler ortaokula geçerken genel ortaokul veya imam-hatip ortaokulundan birini seçmektedir. Almanya’dan farklı olarak ortaokul ve imam hatip ortaokuluna kayıt olabilmek için herhangi bir şart yoktur. Tercih yaparken daha çok okul hakkındaki duyular, güvenlik ve eve yakınlık derecesi kararı etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Aslan ve Küçükler, 2010 akt. Küçükler, 2017).

Her iki ülkede rehberlik servisleri öğrencileri bilgilendirmek amacıyla görevlendirilmiştir. Türkiye’de yönlendirme ilköğretimin son ders yılının ikinci yarısında yapılmaktadır. Öğrencilere ortaöğretimde devam edebilecekleri okul ve bölümlerin kendilerine hangi meslekleri kazandıracağı yönünde tanıtıcı bilgiler sunulmaktadır (Kantos, 2013). Almanya’da ise yönlendirme ilkokulun son ders yılının ikinci yarısında Hauptschule, Realschule, Gymnasium ve Gesamtschule’lerden birini tercih etme yönünde yapılmaktadır.

Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sistemindeki farklılıkları daha net şekilde göstermek için aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 2

Türk Eğitim Sistemi ile Alman Eğitim Sistemindeki Farklılıklar

Türkiye	Almanya
- Eğitim sistemi merkeziyetçi yapıya sahip	- Eğitim sistemi federal yapıya sahip
- Eğitim sisteminden Milli Eğitim Bakanlığı Sorumludur	- Eğitim sisteminden eyaletler sorumludur
- Eğitim sisteminde 4+4+4 sistemi uygulanmaktadır	- Eğitim sisteminde 4+6+3 sistemi uygulanmaktadır
- Okul öncesi eğitim devlet okullarında ücretsiz	- Okul öncesi eğitim ücretlidir
- İlkokuldan sonra iki okul arasından tercih yapılır	- İlkokuldan sonra 4 okul arasından tercih yapılır
- Rehberlik servisi ilköğretimin sonunda öğrencilere bilgilendirme hizmeti sunar	- Rehberlik servisi ilkokulun sonunda öğrencilere bilgilendirme hizmeti sunar

BÖLÜM V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda tartışma, sonuç ve öneriler sunulmaktadır.

Tartışma

Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminde kademeler arası geçişlerin nasıl düzenlendiğinin yer aldığı bu çalışmada, eğitim sisteminin yapısı, her iki ülkedeki kademeler arası geçişlerin nasıl düzenlendiği ve sınavlar hakkında açıklama yapıldıktan sonra her iki ülkedeki yükseköğretim kurumlarındaki kontenjan sayıları tartışılmıştır.

Öncelikle bir devlet ülkesinde yaşayan bütün insanların sosyal, kültürel ve ekonomik olarak iyi şekilde yaşayabilmelerini sağlamak ve ülkesinin dünyada gelişmiş ülkeler arasında olmasını sağlamak için güzel bir eğitim sistemini tasarlar ve uygulamaya geçirir. Bu nedenle ülkeler arası eğitim sisteminde farklılıklar oluşmaktadır. Ülkeler kendi sosyal-ekonomik özelliklerine ve değerlerine uyumlu bir eğitim sistemi ortaya koymaktadır.

Almanya’da eğitim ile ilgili reform yapabilme yetkileri 16 eyalet arasında paylaştırıldığından eğitim sistemindeki sorumluluk da eyaletler arasında paylaşılmış bir durumdadır. Fakat bu durum Türkiye’de tam tersi şekilde işlemektedir. Türkiye’de ise devlet adına yetki sadece Milli Eğitim Bakanlığına ait olup, hiçbir kurumla hiçbir yetki ve sorumluluk paylaşılmamaktadır. Bu da Türkiye’de eğitim ile ilgili verilen kararlarda tutarsızlığa sebep olmaktadır (Turan, 2005). Türkiye’de çok sık Milli Eğitim Bakanlığı ve bürokratların değişmesi sebebiyle ve göreve yeni gelen bakanların eğitim sistemini, sınav sistemini değiştirmesi nedeniyle eğitimde istikrarsızlık oluşmaktadır. Ayrıca mevzuat bakımından kısıt olmamakla birlikte geçmiş yıllardaki uygulamalara bakıldığında Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na eğitim konusunda uzman olmayan kişilerin Bakan olduğu görülmektedir.

Almanya’da her öğrenci ilköğretim kısmında eşit düzeyde eğitim almaktadır ve sonrasında öğrencilere bilgi, beceri ve yeteneklerine göre akademik veya mesleki yönlendirmeler yapılmaktadır. Eşit düzey derken Almanya’da köy kent fark etmeksizin öğrencilere eşit düzeyde aynı eğitim kalitesi sunulurken, fırsat eşitliği ilkesinin Türkiye’de tam olarak uygulama bulmadığı görülmektedir. Bunun sebebi ise Ağrı, Hakkâri ve Bitlis’in ilçesinden alınan eğitim ile İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa’nın ilçelerinden alınan eğitim kalitesinin eşit olmamasıdır (Erman ve Boobekova, 2016; Koçak, 2012). Eğitim kalitesinin farklı olmasında örneğin bölgelerin sosyal-ekonomik durumları önemli bir etkiye sahiptir.

Bir diğer üzerinde durulması gereken konu ise, Almanya’da ilkokuldan ortaokula geçerken katı bir geçiş sisteminin uygulanmasıdır (Bal ve Başar, 2014). İlkokulun sonunda öğrenciler genellikle öğretmen, okul ve veli işbirliği sonrası ilgi ve yetenekleri doğrultusunda dört okuldan birine devam etmek zorundadır. Fakat öğretmenler bazen Alman öğrenciler ile yabancı öğrenciler arasında ayırım gözeterek, eğitim-öğretim faaliyetleri açısından düşük bir okula yönlendirme yapabilmektedirler. Her ne kadar 5. ve 6. sınıf öğrencilerine başarılarına göre yönlendirmeler yapılsa da bazen öğrenci bir üst seviye okula geçiş yapabilmesi için ikinci bir yabancı dil öğrenmesi gerektiğinden sınıf tekrarına tabi tutulduğu için geçiş hakkını kullanmamaktadır. Bu durum ise, öğrencinin ilerideki eğitim hayatını olumsuz etkileyebilmektedir. Türkiye’de ise ilkokuldan ortaokula geçiş okulun eve yakınlık derecesi ve okul hakkında öğrenilen duyumlara göre yapılmaktadır.

Almanya’da her eyaletin kendi Milli Eğitim Bakanı bulunduğu için dolaylı olarak her eyalet kendi eğitim reformlarını yapma hakkına sahiptir (Kantos, 2013). Bu da eyaletler arası Abitur belgesinin zorluk derecesinin değişiklik göstermesine sebep olmaktadır. Aynı zamanda üniversite seçimi konusunda fırsat eşitliği ilkesine ters düşmektedir (Koçak, 2012). Başka bir ifadeyle zorluk derecesi düşük olan bir eyalette Abitur yapan bir öğrenci ile zorluk derecesi

yüksek olan bir eyalette Abitur yapan öğrenci üniversite başvurularında bu durumdan olumsuz şekilde etkilenebilmektedir. Fakat bu sorunu aşmak için birçok eyalette ana derslerde “Zentralabitur” (Merkezi Abitur) uygulanmaya koyulmuştur. Böylece Almanca, İngilizce, Fransızca ve Matematik gibi ana derslerde sınav sorularında eyaletler arası farklılıklar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır (Koçak, 2012).

Almanya’da herkes üniversite eğitimine devam edemediği için meslek liseleri daha çok önem kazanarak, ülkenin önemli bir sanayi ülkesi haline gelmesinde önemli rol oynamaktadır (Koçak, 2012). Meslek liselerinden mezun olan öğrenciler sanayi kurumlarıyla işbirliği içinde eğitim aldıklarından dolayı iş bulma konusunda herhangi bir zorlukla karşılaşmamaktadır.

Üzerinde durulması gereken diğer bir konu ise Türkiye’de üniversiteye giriş esnasında yapılan sayısal ve sözel ayrımıdır (Can, 2010). Lisede 3. sınıfta öğrenciler sayısal ve sözel gruplara ayrılarak bu yönde eğitim almaktadır. Bu da öğrencileri yükseköğretim programı seçerken özgür bırakmamaktadır. Öğrenciler üniversitede seçim yaparken ağırlık derecelerini göz önünde bulundurmamak zorundadırlar. Almanya’da ise öğrenci almış olduğu Abitur belgesiyle puanı yettiği sürece istediği herhangi bir yükseköğretim programına kayıt yaptırabilmektedir.

Almanya’da üniversiteye geçişte eleyici bir sistem uygulandığından her öğrenci yükseköğretime devam edememektedir. Türkiye’de ise öğrencinin hangi liseden mezun olduğu fark etmeksizin üniversite eğitimine devam etme hakkı bulunmaktadır. Önemli olan öğrencinin YKS’den istenilen puanı elde etmesidir. Almanya’da toplamda 427 yükseköğretim kurumu bulunurken Türkiye’de 206 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Ayrıca her ile bir üniversite açılarak yükseköğretim kitlesel kılınmakta ve öğrencilerin erişimi arttırılmaktadır.

Yükseköğretimdeki kontenjan artışı her iki ülke için aşağıdaki tabloda 2014-2018 yılları arası için verilmiştir (Statistisches Bundesamt, 2019; YÖK, 2019).

Tablo 3

2014-2018 Yılları Arası Türk ve Alman Yükseköğretim Kurumlarındaki Kontenjan Sayıları

Yıl	Türkiye’de Kontenjan Sayısı	Almanya’da Kontenjan Sayısı
2013-2014	5472521	2 616 881
2014-2015	6062886	2 698 910
2015-2016	6689185	2 757 799
2016-2017	7198987	2 807 010
2017-2018	7560371	2 844 978

Sonuç

Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sistemindeki kademeler arası geçişlerin karşılaştırıldığı bu çalışmada önemli görülen konular üzerinde durulup sonuca varılmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

1. Üzerinde durulması gereken konulardan birisi uygulanan merkezi sınavlardır. Almanya'da merkezi sınav uygulaması bulunmamaktadır. Genellikle sınavlar klasik olup cevapları bellidir. Fakat Türkiye'de merkezi sınavlar ortaokuldan liseye geçiş yaparken ve liseden üniversiteye geçiş yaparken önemli bir rol oynamaktadır. Merkezi sınavlar genellikle çoktan seçmeli olup öğrencilerin bilişsel basamağın üst seviyesine çıkması engellemekte ve öğrencileri ezberciliğe itmektedir.
2. Almanya'daki ortaöğretim kurumlarının Türkiye'nin aksine çeşitlilik göstermesine rağmen, sadece Gymnasium ve Gesamtschule'lerin son sınıfında uygulanan Abitur sınavını başarı ile tamamlayan öğrencilerin üniversiteye geçiş yapabilmesidir. Türkiye'de herhangi bir liseden mezun olmak üniversite sınavına girmek için yeterli olmaktadır. Böyle bir imkânın olmasından dolayı Türkiye'de büyük bir çoğunluk üniversite eğitime devam etmektedir. Bu yaşanan durum sayesinde de Türkiye de mesleki eğitim hak ettiği değeri görememektedir.
3. Alman eğitim sisteminin katı olduğunu gösteren unsurlardan biriside yükseköğretime giriş için gerekli olan Abitur sınavının tekrarı olmamasıdır. Her öğrenci 13. sınıfta sadece bir kez sınava girer ve bundan sonra yapacağı yükseköğretim programları başvurularını Abitur belgesinde almış olduğu derecesine göre yapar. Türkiye'de ise öğrenciler üniversite sınavlarına birden fazla girme hakkına sahiptirler. Eğer yükseköğretim programına başvurduğu yıl puanı düşük geldi ise öğrenci diğer yıl tekrar sınava girme hakkına sahiptir.

4. Türkiye’de herkes genellikle üniversite eğitime almak istemektedir. Öğrencilerin böyle bir imkânı bulunduğundan, meslek lisesi eğitimi alan öğrenciler alanlarına tam olarak yoğunlaşmamaktadırlar. Almanya’da ise her öğrencinin üniversite okumak gibi bir hedefi yoktur. Çünkü sadece Gymnasium ve Gesamtschule’lerden mezun olan öğrenciler üniversiteye devam edebilmektedir. Bu yüzden meslek liseleri daha çok ön plana çıkmaktadır. Bu da ülkeye nitelikli iş gücü olarak geri dönüp gelişmişlik düzeyine katkıda bulunmaktadır.
5. Son olarak Türkiye’de çoğu öğrencinin yükseköğretim mezunu olmasının sebebi ise üniversitelerin kontenjan artırımındaki gelişmelerdir. Kontenjan sayıları her iki ülkede artış gösterirken, Türkiye’de daha hızlı bir artış söz konusudur. Ayrıca Türkiye’de yükseköğretim kurumlarının sayısı Almanya’daki yükseköğretim kurumlarından daha az olmasına rağmen daha çok mezun vermektedir.

Öneriler

Öneriler başlığı altında Türk eğitim sistemi ile Alman eğitim sisteminin kademeler arası geçişlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen bulgulara göre, özellikle iki ülkenin eğitim sisteminin gelişmesine yarar sağlayacak öneriler yer almaktadır. Önerileri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Okul öncesi eğitimi bireylerin kişilik gelişiminde, ilerideki akademik başarısında önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple Almanya’da okul öncesi eğitim Türk devlet okullarında olduğu gibi ücretsiz olabilir. Ayrıca zorunlu olması için de çalışmalar sürdürülebilir.
- Almanya’da üniversiteye geçişte kullanılan Abitur sınavı eyaletler arası farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle Abitur sınavı eşitsizliklere neden olmaktadır. Abitur sınavı Almanya genelinde merkezi olarak yapılmalıdır.
- Türk Eğitim Sisteminde, Alman Eğitim Sisteminde olduğu gibi yetki ve sorumluluklar Bakanlık ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri arasında paylaşılabilir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak bölge müdürlükleri kurularak her bölgenin fiziki, ekonomik ve iklim şartları farklı olduğundan müfredat aynı olması şartıyla eğitim faaliyetleri o bölgenin yapısına göre düzenlenebilir. Böylece hem eğitimin kalitesi artmış olacak hem de eğitim faaliyetleri daha iyi işleyip daha hızlı sonuca varılabilir.
- Türkiye’de öğrencilerin bir sonraki eğitim basamağına geçişlerde okul puanlarının ve özellikle öğretmen görüşlerinin de alınarak öğrencinin mesleki rehberliğe yönlendirilebileceği bir sistem geliştirilmelidir. Almanya’da bu yönlendirme orta öğretimin birinci basamağının başında yapılırken Türkiye’de de ortaöğretimden sonra öğrenci puanlarına ve öğretmen görüşüne göre meslek lisesi, genel lise veya üst liseler olan fen liselerine kayıt yapılabilirdir.

- Türkiye’ de mesleki-teknik eğitim gören öğrencilerin Alman mesleki-teknik eğitimde olduğu gibi yeniden düzenlenerek planlı ve programlı, teorik bilginin uygulamaya dönüştürüldüğü, işletmelerle kapsamlı işbirliğine gidilerek öğrencilerin istihdamını olumlu yönde etkileyecek adımlar atılmalıdır.

- Milli Eğitim Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurumu işbirliğine giderek üniversitelerde kontenjanlar ihtiyaca göre düşürülmelidir. Bu nedenle istihdama yönelik ihtiyaç duyulan alanlarda kontenjanlar açılmalı, ihtiyaç fazlası olan alanların kontenjanlarında ise azalmaya gidilebilir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, O.C. (2012). Türkiye'deki lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çok boyutlu bir incelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 143-150.

Ahnen, D. (2006). *Das berufsvorbereitungsjahr*. Mainz: Druckzentrum Lang.

Altın, R. (2017). *Almanya*. Erişim tarihi: 07.10.2017.
<http://urn.meb.gov.tr/ulkelerpdf/ALMANYA.pdf>.

Arslan, M. (2005). Avrupa birliği ülkelerinde okul öncesi eğitimin gelişimi ve mevcut durumu. *Milli Eğitim Dergisi*, 167, 185-201.

Aslan, G. (2013). Türk eğitim sisteminin genel yapısı. A. Ç. Çiçek (Ed.). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, (ss. 3-34). Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık.

Atılgan, H. (2018). Türkiye'de kademeler arası geçiş: Dünü-bugünü ve bir model önerisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(1), 1-18, doi: 10.12984/egeefd.363268.

Aykaç, N. (2002). Türkiye'de ve bazı Avrupa birliği ülkelerinde mesleki teknik eğitim (Almanya, Fransa, İsviçre, İspanya, Yunanistan Örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.

Aytaç, K. 1999. *Federal Almanya Cumhuriyeti'nde okul sistemi*. Ankara: Engin Yayınevi.

Bal, B. ve Başar, E. (2014). *Finlandiya, Almanya, Singapur ve Türkiye'nin eğitim sistemleri açısından kademeler arası geçiş sistemlerinin karşılaştırılması*. Ç.Ü. Türkoloji-Makale Bilgi Sistemi: http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/tumview.php?id=18777 adresinden 28 Aralık 2018 tarihinde edinilmiştir.

Başal, H.A. (1998). *Okulöncesi eğitime giriş*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.

- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Ankara: Yargıcı Yayınları
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Ekinoks.
- Bilici, Ş. (2012). *İlköğretim II. kademe demokrasi eğitimi konuları üzerine Türk ve Alman eğitim sistemlerinde öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması: (Osnabrück-Muş Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Bolat, Y. (2017). *Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin mevcut durumu ve farklı ülkelerle karşılaştırılması*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bozdemir, E.; Çoruk, A. (2016). ”12 yıllık zorunlu eğitim mesleki eğitimin niteliğine etkileri üzerine paydaş görüşleri. Bildiri Kitapçığı içinde (s. 692-700). *International Symposium on Post-Secondary Vocational Education and Training*. Hitit Üniversitesi. 12-15 Ekim 2016, Çorum.
- Brock, C.; Alexiadou, N. (2013). *Education around the world*. New York: Bloomsbury.
- Büchter, K. (2018). *Berufsschulen in der dualen ausbildung und regionalen wirtschaft*. Düsseldorf: Hans-Böckler-Stiftung.
- Can, E. (2010). Türk eğitim sisteminde merkezî sınavların yeri. Bildiri Özetleri içinde (s.27-28). 19. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 16-18 Eylül 2010, Lefkoşa-KKTC.
- Çağlar, Ç. (2010). Türk eğitim sisteminin amaçları yapısı ve sorunları. F. Silman ve Ş. Ada (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*, (ss. 23-83). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Dağlı, A. (2009). Türkiye eğitim sisteminin örgüt ve yönetim yapısı. V. Çelik (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*, (ss. 49-73). 2. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Delibaş, H. (2007). *Türkiye, İngiltere, Almanya ve Finlandiya Biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Die Autorengruppe (2016). *Bildung in Deutschland 2016. Ein indikatorengestützter bericht mit einer analyse zu bildung und migration*. Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag GmbH & Co. KG.

Dinç, E.; Dere, İ. ve Koluman, S. (2014). Kademeler arası geçiş uygulamalarına yönelik görüşler ve deneyimler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(17), 397-423, doi: <http://dx.doi.org/10.14520/adyusbd.761>.

Dinçer, B. (2014). Ortaöğretim geçiş sürecinin Almanya ve Rusya örnekleriyle karşılaştırılması ve yaşanan sorunlara çözüm önerileri. A, Akdoğanbulut-İnsan, ve A. Yavuz-Akengin, (Haz.), *Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi içinde*,(s.602-618). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

Ekşioğlu; E. (2017). Dünya ülkelerinde mesleki eğitim. A. M. Alparıslan ve G. Turan (Ed.) 4. *Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi içinde* (s. 264-278). Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

Erdem, A. R. (2013). Türk eğitim sisteminin yapısı. R. Sarpkaya (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*, (ss. 33-86). 3. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Erdoğan, İ. (2006). *Çağdaş eğitim sistemleri*. 6. Baskı. Ankara: Sistem Yayıncılık.

Erginer, A. (2007). *Avrupa Birliği eğitim sistemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Erman, Y.; Boobekova, K. (2016). Almanya, Kırgızistan ve Türkiye eğitim sistemlerinin karşılaştırılması. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 170-185.

EURYDİCE. *Ulusal Eğitim Sisteminin Yapısı*. Erişim tarihi: 09.11.2018.
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/turkey_en

EURYDİCE. (2017). *Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2014/2015*.
Erişim tarihi: 06.01.2018.
<https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Eurydice/Bildungswesen-dt-pdfs/primarbereich.pdf>.

EURYDİCE. (2017). *Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2014/2015*.
Erişim tarihi: 06.01.2018.
<https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Eurydice/Bildungswesen-dt-pdfs/sekundarbereich.pdf>.

EURYDİCE. (2017). *Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2015/2016*.
Erişim tarihi: 04.12.2018.
https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Eurydice/Bildungswesen-dt-pdfs/dossier_de_ebook.pdf.

Faust, G. (2011). Übergänge in den sekundarbereich. U. Sandfuchs (Ed.), *Handbuch Grundschulpädagogik und Grundschuldidaktik*, (ss. 252-256). 3. Baskı. Regensburg: Klinkhardt UTB.

Genç-Sel, V. (2004). Dünya’da ve Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim: kavram, kapsam ve eğilimler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 6-9 Temmuz 2004, Malatya. <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/344.pdf> adresinden edinilmiştir.

- Can, E. (2010). Türk eğitim sisteminde merkezî sınavların yeri. Bildiri Özetleri içinde (s.27-28). 19. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 16-18 Eylül 2010, Lefkoşa-KKTC.
- Genç-Sel, V. (2004). Dünya’da ve Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim: kavram, kapsam ve eğilimler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, Malatya. <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/344.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Hellmich, F. (2007). Bedingungen anschlussfähiger bildungsprozesse von kindern beim übergang vom kindergarten in die grundschule. *Schwerpunkt “Frühes Lernen”*, 4 (1), 1-14.
- Hippach-Schneider, U., Krause ve M., Woll, C. (2007). *Berufsbildung in Deutschland*. Belçika: CEDEFOP.
- Işık Durna, N. (2007). *Türk-Alman eğitim sistemlerinde (Bavyera Eyaleti) ilköğretim okullarında sosyal bilgiler dersi konularının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Kantos, Z. E. (2013). Federal Almanya Cumhuriyeti eğitim sistemi. A. Balcı (Ed.), *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri*. (ss. 49-68). 4. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kantos, Z. E. (2015). Federal Almanya Cumhuriyeti eğitim sistemi. A. Balcı (Ed.), *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri*, (ss. 49-66). 5. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 30. Baskı. Ankara: Nobel.

- KMK. (2015). *Grundstruktur des Bildungswesens in der Bundesrepublik Deutschland*. Erişim tarihi: 09.01.2018. <https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Dokumentation/dt-2015.pdf>.
- Koçak, M. (2012). Türk ve Alman eğitim sistemlerinde yükseköğretime geçiş süreci. *The Journal of Language and Linguistic Studies*, 8(1), 148-167.
- Kristen, C. (2002). Hauptschule, realschule oder gymnasium? Ethnische unterschiede am ersten bildungsübergang. *KZfSS Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*. 54(3), 534–552.
- Küçüker, E. (2017). Türkiye’de kademeler arası geçiş ve öğrenci akışının gelişimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50(1), 43-97.
- Maya, İ.; Yakut, S. (2018). 2018 yılında ilk defa uygulanacak olan “yükseköğretim kurumları sınavı” hakkında lise öğrencilerinin görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 70, 19-37, doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7729>.
- MEB. (2010). *18. millî eğitim şûrası kararları*. Erişim tarihi 19.02.2019. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf.
- MEB. (2017). *Okul öncesi eğitime ilişkin hedefler*. Erişim tarihi: 04.01.2018. <http://www.meb.gov.tr/okul-oncesi-egitime-iliskin-hedefler/haber/14508/tr>.
- MEB. (2017). *Türk eğitim sistemi-2017*. Erişim tarihi: 06.01.2018. http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_Sistemi_2017/TES_2017.pdf.
- MEB. (2017). *1. sınıf okula başlama yaşı 2017-2018*. Erişim tarihi: 14.01.2018, https://bayramic.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/05120143_1_SYnYflar_Okul_a_BaYlama_YaYY_.pdf.

- MEB. (2012). *Milli eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2012-2013*. Erişim tarihi: 15.01.2018.
http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2012_2013.pdf.
- MEB. (2017). *Sınavla öğrenci alan liselere yerleştirme sınavına ilişkin örnek sorular yayımlandı*. Erişim tarihi: 17.01.2018. <http://www.meb.gov.tr/sinavla-ogrenci-alan-liselere-yerlestirme-sinavina-iliskin-ornek-sorular-yayimlandi/haber/15298/tr>.
- MEB. (2018). *Yurt dışı temsilcilerimiz*. Erişim tarihi: 19.01.2019.
<http://abdigm.meb.gov.tr/www/yurt-disi-temsilciliklerimiz/icerik/27>.
- MEB. (2018). Liselere geçiş sistemi. Merkezi sınavla yerleşen öğrencilerin performansı. *Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi, No.3*.
- MEB. *Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Yapısı*. Erişim tarihi: 09.11.2018.
<http://www.meb.gov.tr/meb/teskilat.php>
- MEB. 2018. Türkiye’de meslekî ve teknik eğitimin görünümü. *Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi, No:1, 22-27*.
- Memduhoğlu, H. B. (2008). Türk eğitim sisteminin örgüt ve yönetim yapısı. H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz (Ed.), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* (ss. 73-104). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ministerium für Bildung und Schule des Landes Nordrhein Westfalen (2018). *Aufgabenfelder des Ministeriums für schule und bildung*. Erişim tarihi: 26.12.2018.
<https://www.schulministerium.nrw.de/docs/bp/Ministerium/Aufgaben/index.html>.
- Noah, H. J. (1984). The use and abuse of comparative education. *Comparative Education Review*, 28(4), 550-562.

- ÖSYM. (2017a). *2017 Öğrenci seçme ve yerleştirme sistemi (ösys) Kılavuzu*. Erişim tarihi: 19.01.2019.
http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/OSYS/LYS/KILAVUZ_18042017.pdf.
- ÖSYM. (2018). *2018 yks değerlendirme raporu*. Erişim tarihi: 20.01.2019.
<https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/GENEL/YKSDegrapor06082018.pdf>.
- Öz, V. (2001a). *Sorunlarla Alman eğitim sistemi*. Mainz: T.C. Mainz Başkonsolosluğu Eğitim Ateşeliği Yayını.
- Öz, V. (2002). *Sorunlarla Alman eğitim sistemi*. Mainz: T.C. Mainz Başkonsolosluğu Eğitim Ateşeliği Yayını.
- Özenç, E.G. (2009). Alman eğitim sistemi. S. Ada ve N. S. Baysal (Ed.), *Eğitim Yapıları ve Yöntemleri Açısından Çeşitli Ülkelere Bir Bakış* (ss. 97-133). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özkan, H. H.; Çelikten Y. (2017). Milli eğitim sisteminin örgütsel yapısı ve Maarif Müfettişleri alt sisteminin işleyişi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 965-990.
- Phillips, D. (2006). Comparative education: method. *Research in Comparative and International Education*, 1(4), 304-319.
- Phillips, D.; Schweisfurth, M. (2014). *International education*. 2. Baskı. New York: Bloomsbury.
- Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime giriş sınavları (OKS-SBS) ve PISA sonuçları ışığında eğitimde fırsat eşitliğinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 107-129.

Sarpkaya, R. (2013). Türk eğitim sisteminin amaçları ve temel ilkeleri. R. Sarpkaya (Ed.), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, (ss. 1-29). 3. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Statistisches Bundesamt (2018). *Bildung und kultur*. Erişim tarihi: 11.02.2019.
https://www.destatis.de/DE/Publikationen/Thematisch/BildungForschungKultur/Hochschulen/StudierendeHochschulenSommersemester2110410187314.pdf?__blob=publicationFile.

Statistisches Bundesamt (2018). *Bevölkerung mit migrationshintergrund 2017*. Erişim tarihi: 12.02.2019.
https://www.destatis.de/DE/PresseService/Presse/Pressemitteilungen/2018/08/PD18_282_12511.html.

Şişman, M. (2012). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. 5. Baskı. Pegem Yayıncılık: Ankara.

Taş, U.; Yenilmez, F. (2008). Türkiye’de eğitimin kalkınma üzerindeki rolü ve eğitim yatırımlarının geri dönüş oranı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 155-186.

Tekgöz, M. (2017). *Almanya Baden-Württemberg eyaleti ilköğretim programı ile Türkiye ilköğretim programının karşılaştırmalı eğitim analizi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Tıcan B., S. (2005). *Diğer ülkelerde lise bitirme sınavları ve Türk eğitim sistemi için lise bitirme sınavı modeli önerisi*. Erişim tarihi: 14.01.2018,
http://www.meb.gov.tr/earged/earged/Diger_Lise_Bitirme.pdf.

Töremen, F. (2009). Türk eğitim sisteminin amaçları, temel ilkeleri ve genel yapısı. V. Çelik (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (ss. 1-16). Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Turan, K. (2005). Avrupa birliğine giriş sürecinde Türk-Alman eğitim sistemlerinin karşılaştırılarak değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 167, 173-183.
- Turhan, E. (2013). Türk eğitim sisteminin yapısı ve işleyişi. C. Bayrak (Ed.) *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*, (ss. 47-69). 2. Baskı. Ankara: Saray Matbaacılık.
- Ültanır, G. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim Bilimi*. Ankara: Eylül Kitabevi.
- Yazıcı, İ. (2009). *Türk ve Kanada eğitim sistemlerinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yazıcı, H., Türkmen, B., Aydemir, Y. (2015). Dünyada ve Türkiye’de mesleki eğitim ve önemi. T. Aktaş ve Ö. D. Gürcü (Ed.) *4th International Vocational Schools Semposium* içinde (s.1630-1639). Yalova: Yalova Üniversitesi.
- Yıldırım ve Şimşek (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 10. Baskı. Ankara: Seçkin.
- YÖK, (2018). *Yükseköğretim kurumları sınavı hakkında genel bilgi*. Erişim tarihi:16.01.2018. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/36772609/Yuksekogretim_Kurumlari_Sinavi_Hakk%C4%B1nda_Genel_Bilgi.pdf.
- YÖK, (2019). *Yükseköğretim istatistikleri*. Erişim tarihi: 11.02.2019. <https://istatistik.yok.gov.tr/>.
- Zayimoğlu-Öztürk, F. (2014). Orta öğretime geçişte merkezî sınav yapmayan ülke örnekleri ve Türkiye modeli. A. Akdoğanbulut-İnsan, ve A. Yavuz-Akengin, (Haz.), *Cumhuriyet’in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi* içinde,(s.217-233). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

28261 Sayılı Resmi Gazete (11.04.2012). *6287 sayılı ilköğretim ve eğitim temel kanunu ile bazı kanunlarda yapılmasına dair kanun*. Erişim tarihi: 06.01.2018, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/04/20120411-8.htm>.

14574 Sayılı Resmi Gazete (24.06.1973). *1739 sayılı milli eğitim temel kanunu*. Erişim tarihi 06.01.2018, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>.

17506 Sayılı Resmî Gazete (06.11.1981). *2547 sayılı yükseköğretim kanunu*. Erişim tarihi, 06.01.2018, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf>.

21226 Sayılı Resmi Gazete (12.05.1992). *Milli eğitim bakanlığı teşkilat ve görevleri hakkında kanun*. Erişim tarihi, 24.10.2018.
https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc075/kanuntbmmc075/kanuntbmmc07503797.pdf.